

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

David Panský

Analýza podmínek pro výuku tělesné výchovy v
kraji Vysočina

Diplomová práce

Vedoucí práce: PhDr. Karel Kovář Ph.D.

PRAHA 2008

Název práce: Analýza podmínek pro výuku tělesné výchovy v kraji Vysočina

Abstrakt: Tato práce je zaměřena na porovnání rozdílů v podmínkách zabezpečení a možnostech výuky školní tělesné výchovy v kraji Vysočina na vybraných základních a středních školách. Data pro výzkum byla získávána pomocí anket na středních a základních školách ve vybraných osmnácti městech kraje. Bylo provedeno vzájemné porovnávání zjištěných informací z dvaceti sedmi škol a vytvořeno hodnocení jednotlivých ukazatelů.

Výsledkem práce je detailní analýza podmínek jednotlivých škol pro výuku tělesné výchovy obsahující mimo jiné samostatné srovnání možností základních a středních škol při výuce tělesné výchovy, vliv velikosti sídla na vybavení pro výuku, srovnání možností výuky dle zřizovatelů škol a srovnání celkové vybavenosti sportoviště oproti celorepublikovému průměru z roku 1999. Dále byl sledován aktuální stav zařízení a vybavení a jeho vhodnost pro výuku.

Klíčová slova: školní tělesná výchova, sportoviště, vybavení pro tělesnou výchovu, stav sportovních zařízení v kraji Vysočina, anketa

Title of the Paper : Condition analysis for physical training teaching in Vysočina region

Abstract : This Paper is focused on comparison of conditions and possibilities of physical training teaching in Vysočina region at selected primary and secondary schools. Research data was obtained using the inquiry method at primary and secondary schools in eighteen selected towns of the region. The obtained data from twenty seven schools was mutually compared and evaluation of particular indicators was created.

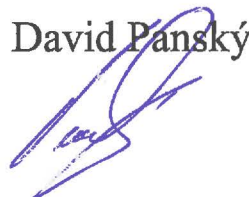
The outcome of the Paper is detailed analysis of conditions in particular schools for physical training teaching. The analysis involves among others independent comparison of possibilities of primary and secondary schools, influence of the size of town on the level of the available equipment, comparison of the possibilities with regard to the founder of the school and comparison of the overall level of the facilities and equipment to the republic average. Attention was also paid to the present state of the equipment and facilities and the suitability to the physical training teaching.

Keywords: physical training subject, sport facility, equipment for physical training teaching, state of the sport facilities in Vysočina region, inquiry

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a použil jsem přitom jen uvedené prameny a literaturu.

V Praze dne 3. dubna 2008

David Panský

Děkuji PhDr. Karlu Kovářovi Ph.D. za odborné vedení, za poskytnutí a doporučení odborné literatury a mnoho cenných rad a podnětů při tvorbě práce.

OBSAH

ÚVOD.....	8
1 PŘEHLED POZNATKŮ O PODMÍNKÁCH PRO TV.....	10
2 CÍLE PRÁCE.....	13
3 ÚVOD DO SLEDOVANÉ PROBLEMATIKY.....	14
3.1 Úloha tělesné výchovy.....	14
3.2 Vznik tělovýchovných zařízení.....	17
3.3 Tělovýchovná zařízení na našem území.....	19
4 PŘÍPRAVA VÝZKUMU.....	27
4.1 Charakteristika osídlení kraje Vysočina.....	27
4.2 Výběr škol.....	28
4.3 Metoda a technika výzkumu.....	30
4.4 Konstrukce ankety.....	30
4.5 Pilotní ověření ankety.....	32
5 ORGANIZACE SBĚRU DAT.....	33
5.1 Termín výzkumu.....	33
5.2 Forma oslovení škol.....	33
6 VÝSLEDKY.....	35
6.1 Sběr dotazníků.....	35
6.2 Porovnání vybavení jednotlivých škol sportovišti, náradím a náčiním.....	40
6.2.1 Atletika.....	40
6.2.2 Gymnastika.....	42
6.2.3 Sportovní hry.....	44
6.2.4 Posilovny.....	47
6.2.5 Porovnání dle velikosti sídel a okresů.....	48
6.2.6 Porovnání dle zřizovatelů škol.....	49
6.3 Vhodnost sportovišť.....	50
6.4 Ostatní sportoviště pro výuku TV.....	52

6.5 Možnost využívání přírodních sportovišť školami.....	53
6.6 Finanční zabezpečení TV.....	54
6.7 Využití didaktických pomůcek pro výuky TV.....	56
6.8 Nejoblíbenější sport při výuce TV.....	57
6.9 Názor pedagogů na finanční zabezpečení výuky TV.....	58
7 PROBLÉMY SPOJENÉ SE SBĚREM DAT.....	59
ZÁVĚR.....	61
LITERATURA.....	62
SEZNAM ZKRATEK.....	66
SEZNAM TABULEK.....	67
SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ.....	68
SEZNAM PŘÍLOH.....	69

Úvod

Vztah k tělesné aktivitě má člověk již odnepaměti. Ta jej provází od samého počátku, nejprve tato aktivita zajišťovala vlastní přežití, později získala podobu soupeření a různých her, od her životu nebezpečných až po hry jak je známe dnes. Zvláštní a nenahraditelné místo ve vývoji tělesné aktivity si získal sport. Se sportem úzce souvisí i pojem tělesná výchova a proto definice sportu: „*Sportem se rozumí všechny formy pohybové činnosti, které at již prostřednictvím organizované účasti či nikoliv, si kladou za cíl projevení či zdokonalení tělesné a psychické kondice, rozvoj společenských vztahů nebo dosažení výsledků v soutěžích všech úrovní*“ (Evropská charta sportu, 1992) má stejnou platnost jak při sportu výkonnostním, vrcholovém, tak i například při školní tělesné výchově.

V posledních desetiletích došlo vlivem vědeckotechnického rozvoje prostřednictvím nových strojů a nových technologií k redukci potřebné pohybové aktivity a s tím také k podpoře vzniku civilizačních chorob. Ulehčením fyzicky náročných činností v zaměstnání vzniká více prostoru pro sport a aktivitu ve volném čase, ale tento čas je ve velké míře věnován sledování televize, u počítače, či u zábavních automatů a podobných sedavých činností konzumního typu. Avšak vzhledem k tomu, že těmito civilizačními chorobami trpí stále větší část mladé populace je nutné tento negativní projev v současné generaci nacházet a snažit se odstranit již v mládí a ve školním věku motivací ke zdravému způsobu života a vztahem k pohybu.

Současná povinná školní tělesná výchova má jedinečnou úlohu při utváření pohybového režimu dětí a mládeže. Je základní a nejúčinnější výchovnou formou působení na celou populaci dětí a mládeže a zároveň jediným školním předmětem, jenž se primárně zaměřuje na tělesný rozvoj a zdraví. Jejím prostřednictvím dochází u dětí a mládeže k rozvoji zájmu o pohybovou aktivitu a k návykům, jenž jsou důležité pro zdravý vývoj a jsou základem pro zdravý životní styl v dospělosti.

Pravidelná a dostatečně intenzivní pohybová aktivita má vliv na zlepšení fyzické kondice, zvýšení odolnosti, které se projevuje po stránce fyziologické změnou mnoha funkčních parametrů, v pohybovém systému dochází ke zpevnění svalového a kosterního systému a také dochází k rozvoji morálně volních vlastností. Dalším nedílným prvkem při sportu jsou prožitky, kvůli nimž se člověk často k dané činnosti vrací. Je to také pestrost zážitků, kterou dokáže pohyb nabídnout vzhledem k možnostem provozovaných sportů.

V této souvislosti je třeba při hodinách tělesné výchovy motivovat žáky, využít jejich potenciálu, rozvíjet jejich schopnosti a dovednosti aby právě tento předmět měl nezastupitelný vliv na jejich myšlení a konání v budoucím životě.

Pro uskutečnění a průběh výukové hodiny školní tělesné výchovy musí být zabezpečeny podmínky, bez nichž by toto nebylo možné.

Toto téma jsem si zvolil právě proto, že dle sdělení odboru školství, mládeže a sportu krajského úřadu kraje Vysočina v Jihlavě nebyl v tomto regionu dosud proveden žádný průzkum věnovaný podmínkám pro zabezpečení tělesné výchovy a proto neexistuje žádný souhrnný přehled o jejich skutečném stavu a možnostech využívání sportovišť a jejich vybavení na jednotlivých školách.

Výsledky práce lze využít zřizovatelem jako objektivizovanou informaci pro rekonstrukci zařízení, či obměnu a doplnění sportovního zařízení a vybavení.

1 Přehled poznatků o podmínkách pro TV

Podmínky pro výuku tělesné výchovy uvádí Rychtecký, Fialová (1998) a rozdělují je do následujících částí:

- institucionální
- sociální
- personální
- materiální
- právní

Zmínění autoři dále píší, že všechny tyto podmínky ve výchovně vzdělávacím procesu působí současně a mimo jiné mají vliv na bezpečnost a efektivitu výuky.

Tato diplomová práce podrobněji zkoumá movité i nemovité vybavení pro výuku tělesné výchovy a proto jsme se dle tohoto dělení zajímali o materiální podmínky a jejich vliv na zabezpečení TV. Movité vybavení jsou sportovní haly, tělocvičny, hřiště, atletické dráhy, plavecké bazény apodob. (v této práci dále uvedeno souhrnně sportoviště) a nemovité vybavení, což je vlastní nářadí a náčiní využívané při hodinách tělesné přípravy.

Využívání sportovišť školami předpokládají právní předpisy pro výuku tělesné výchovy, neboť v předpisech využitých pro tuto práci a to v Rámcovém vzdělávacím programu základního vzdělávání (VÚP, 2007), Vzdělávacím programu základní škola (Fortuna Praha, 1996), Učební osnově předmětu tělesná výchova SOU, SOŠ, čtyřletá gymnázia a vyšší ročníky víceletých gymnázií (MŠMT, 1996) jsou uvedeny jednotlivé činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností při výuce právě s využitím sportovišť, nářadí a náčiní. Tyto předpisy vždy ale neupřesňují jaká sportoviště a vybavení by měly školy vlastnit pro výuku. Základní vybavenost nářadím a náčiním ve školní tělesné výchově uvádí Rychtecký, Fialová (1998). V současné době by však již nebylo možné pouze s tímto vybavením realizovat hodiny TV v jejich nárocích na pestrost a zájmy dětí o jednotlivá sportovní odvětví.

Poslední celorepublikový průzkum v oblasti vybavení škol sportovišti přineslo Usnesení vlády č.2/1999, které uvádí, že školy mají vlastní tělocvičny a hřiště pouze v 75%, avšak ve velké míře jsou tato zařízení zastaralá a nejsou ideální pro potřeby výuky.

O výhodě vlastnictví před pronájmem a zapůjčením sportovišť informuje Plnění Národního programu rozvoje pro všechny v ČR v základních a středních školách (Česká školní inspekce, 2003) z důvodu časových ztrát při docházení do vzdálenějších objektů a s nutností přenášení vlastního tělovýchovného náčiní. Zároveň je v této zprávě poukázáno na skutečnost, že jedna třetina tělocvičen nevyhovuje svojí velikostí. Závažněji jsou zde hodnoceny nedostatky vybavení hřišť, a to převážně na základních školách. Zpráva pozitivně hodnotí zabezpečení výuky plavání a její efektivitu na 1. stupni základních škol. Devět z deseti škol navštívených inspekcí realizovalo výuku tělesné výchovy ve dvouhodinové týdenní dotaci. Jeden z uvedených důvodů pro toto setrvání byly špatné materiálně – technické podmínky.

Novotný (2000) zmiňuje ekonomickou neefektivitu tělovýchovných zařízení (TZ), stejně jako Červenka (2000), který uvádí co je nutné pro provoz existujících TZ provést a jak provozovat nově zřizovaná zařízení.

Usnesení vlády č.673/2003 si klade mezi priority státní politiky zlepšení podmínek pro školní tělesnou výchovu a mimoškolní sportovní činnost na školách, podporu rozvoje a obnovy materiálně technické základny sportovní infrastruktury. Dále optimalizovat a vyrovnat stav základních prostředků sportovních zařízení a podporovat rozvoj a obnovu sportovních zařízení měst a obcí.

V současném pojetí školní tělesné výchovy se stále více setkáváme s pojmem prožitků. Při vyhodnocení provedeného průzkumu sportovních zájmů a pohybových aktivit mládeže (Frömel, 1998) je patrné, že ve všech dotazovaných sportovních odvětvích je ze strany žáků nejoblíbenější sport, který je vázán na činnost na sportovišti s jeho potřebným vybavením. Zejména chlapci zde uvedli zájem o kondiční a sportovní (výkonnostní) pohybové činnosti. V této souvislosti je třeba brát na zřetel i úvahu, zda je možné dosáhnout prožitku bez výkonu (Potměšil, Rýdl, 1997). Autoři zde dochází k závěrům, že prožitek bez výkonu, stejně jako výkon bez prožitku nemůže splnit naše očekávání a nepovede ani k dosažení výchovných cílů.

O pozitivním významu cvičení na nářadí ve školní tělesné výchově hovoří ve své knize Petr et al.(1983) a o účinnosti cviků při využití gymnastického náčiní Skopová (2005).

Nedílnou součástí školní tělesné výchovy jsou také informace o úrovni motorické výkonnosti a charakteristikách tělesného rozvoje dětí a mládeže. Aby tyto zjištěné informace mohly být standardizovány, musí probíhat za určitých podmínek. Podmínky pro testování při nejznámějším UNIFIT testu jsou vytvořeny na jeho provádění v hale (tělocvičně), vyjma běhu po dobu 12-ti minut, který má být realizován nejlépe na atletické dráze (Kovář, 1993).

Výsledky testování jsou vstupními informacemi pro zhodnocení předešlé výuky a důležité pro stanovení následujících cílů výuky, ale také cennými ukazateli při výběru talentů, jejichž přípravu ukládá Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy v § 3 odst. 1d Zákon o podpoře sportu č. 115/2001 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Například v bývalé NDR se pro tento účel provádělo centrální motorické testování dětí v 1. a 3. třídě (Dovalil et al.,2002).

Výše uvedené informace poukazují na důležitost vhodných podmínek pro školní tělesnou výchovu, jak na vybavení sportovišti, tak i na náradí a náčiní. Na jejich složité dosažení a také na jejich často nevyhovující stav nebo celkovou absenci. Dostál (2006) provedl průzkum názorů u pedagogů vyučujících tělesnou výchovu a ve své práci uvádí, že v otázce požadovaných inovací v tomto předmětu byla nejčastější odpověď od respondentů na zlepšení materiálních podmínek a vybavení.

2 Cíle práce

Koncepce státní politiky v tělovýchově a sportu v České republice (1999) konstatuje, že pouze 75% základních a středních škol bylo vybaveno vlastní tělocvičnou či hřištěm.

Naše diplomová práce si kladla za cíl zjistit a dále vyhodnotit stav podmínek pro výuku školní tělesné výchovy s osmiletým odstupem, tj. v roce 2007 a to pouze v kraji Vysočina.

Cílem práce bylo:

1. Porovnat počet sportovišť pro výuku na školách kraje Vysočina s republikovým průměrem z roku 1999.
2. Zjistit, zda velikost sídla determinuje podmínky pro výuku tělesné výchovy.
3. Zjistit, zda rozdílnost zřizovatele školy determinuje podmínky pro výuku tělesné výchovy.
4. Vyhodnotit případné nedostatky v zabezpečení výuky tělesné výchovy v kraji Vysočina.

Z cílů práce vyplynuly následující úkoly:

1. Ze škol provozovaných v kraji Vysočina ve školním roce 2007/2008 utvořit okruh vhodných škol, které se zúčastní výzkumu.
2. Zvolit metodu a techniku pro pedagogický průzkum na školách a provést jej ve zvoleném termínu.
3. Analyzovat zjištěná data a provést vyhodnocení zjišťovaného stavu.

Prováděný průzkum měl za úkol poukázat na silné a slabé stránky v podmínkách výuky tělesné výchovy na základních a středních školách v tomto regionu.

Údaje zjištěné průzkumem a vyhodnocené v této práci budou poskytnuty jednotlivým školám zúčastněným na průzkumu a dále na krajský úřad kraje Vysočina v Jihlavě pro potřeby při budování a obnově tělovýchovných zařízení a jejich vybavování sportovním náradím a náčiním.

3 Úvod do sledované problematiky

3.1 Úloha tělesné výchovy

Rychtecký (1998) uvádí: „V podmínkách naší školské soustavy ve vazbě k jiným vyučovacím předmětům i modifikacím pro různé stupně škol v nových projektech výchovy a vzdělávání (například „Obecné školy“ a „Občanské školy“ aj.), lze ve školní tělesné výchově vyjádřit následující strukturu cílů“:

Obrázek č. 1: Cíle tělesné výchovy (Rychtecký, 1998)

CÍLE TĚLESNÉ VÝCHOVY	VZDĚLÁVACÍ	INFORMATIVNÍ	<ul style="list-style-type: none">- interiorizované poznatky z tělesné kultury- osvojené postupy, metody tělesného sebezdokonalování- zásady správné životosprávy
		FORMATIVNÍ	<ul style="list-style-type: none">- základní pohybové dovednosti a návyky: chůze, běh, skok, házení aj.- osvojení činností z gymnastiky, atletiky, dvou sportovních her, plavání, lyžování, turistiky atd.- rozvinuté základní pohybové schopnosti
	VÝCHOVNÉ	VŠEOBECNÉ	<ul style="list-style-type: none">- kvalitní pohybový projev- senzoricke a intelektové vlastnosti- pozitivní charakterové a mravní vlastnosti
		SPECIFICKÉ	<ul style="list-style-type: none">- estetické prožívání a hodnocení, tvořivé schopnosti- láska k přírodě a ochrana životního prostředí- trvale kladný postoj k pohybové aktivitě
	ZDRAVOTNÍ	KOMPENZAČNÍ	<ul style="list-style-type: none">- rozvinuté zájmy o přiměřené druhy tělovýchovné a sportovní činnosti
		HYGIENICKÉ	<ul style="list-style-type: none">- tělesný a funkční rozvoj, tělesná zdatnost- snaha o přiměřený výkon v tělovýchovné a sportovní činnosti- kompenzace jednostranné zátěže ve škole- regenerace duševních sil a obnovování pozornosti žáků- hygienické návyky- potřeba zdravého životního stylu

„Realizaci cílů získávají žáci základní tělovýchovné vzdělání, které je předpokladem zdraví, pracovní činnosti a aktivního přístupu k životu. V reálném tělovýchovném procesu nelze izolovat plnění vzdělávacích, výchovných a zdravotních cílů. Vzájemně se prolínají a kombinují v každé vyučovací jednotce. V současné době se uznává jednota procesu tělovýchovného vzdělání, tedy i kvalita pohybové činnosti. Schopnosti a dovednosti získané ve vyučovacím předmětu neomezujeme v jejich uplatnění jen na tělovýchovné a sportovní činnosti. Měly by se uplatnit v celém životě. Na vysoké úrovni všestranně rozvinutých pohybových schopností se dovednosti mnohem lépe přenášejí“ (Rychtecký, 1998).

Zajištění těchto cílů úzce souvisí na materiálně technickém vybavení a podmínkách škol. Školy, kde tyto podmínky připraveny nejsou, své žáky nejen ochuzují o mnoho sportovních zážitků, ale také mohou velkou měrou determinovat rozsah pohybových dovedností osvojených v průběhu školní docházky a tím negativně ovlivnit další rozvoj dětí a mládeže svěřených do její péče.

Předpokladem dobře zvládnutých pohybových dovedností jsou rozvinuté pohybové schopnosti. *„Základem v rozvoji pohybových schopností je tělesné zatěžování (objem, intenzita, frekvence a složitost) v kombinaci s odpočinkem (délka a charakter). Aplikace zatížení a odpočinku v tělovýchovném procesu se mění v závislosti na rozvoji jednotlivých schopností, věku, pohlaví a aktuálním rozvoji žáků“ (Rychtecký, 1998).* Při záměrném rozvoji pohybových schopností ve školní tělesné výchově je doporučeno rozvíjet všechny základní pohybové schopnosti tj. vytrvalost, síla, rychlost, obratnost, pohyblivost, rovnováha. Tento celkový rozvoj a naplnění dalších vzdělávacích cílů (např. osvojení činností z gymnastiky, atletiky, sportovních her atd.) je možný pouze v tělovýchovných zařízeních určených k vykonávání dané činnosti.

Výuka TV na přírodních sportovištích má blíže k plnění cílů výchovných - k lásce k přírodě a ochraně životního prostředí, pro možnou variabilitu prostředí může být výuka pro žáky atraktivnější. Je pro školy ekonomicky nenáročná v porovnání s pořizováním, údržbou či pronájemem tělovýchovných zařízení. Možnost využití takovýchto sportovišť je pouze sezónní a vázaná na počasí a jejich dostupnost od školy.

Oproti tomu moderní sportoviště v areálu školy, vybavené pro provozování školách nejběžnějších sportů zaručuje plnění všech výše uvedených cílů tělesné výchovy a snadnou dostupnost pro výuku.

Činnost prováděná na moderním sportovišti se standardními rozměry přináší možnost provozování sportů, jejichž výsledky lze regulérně porovnávat se sportovci na vrcholové úrovni. Toto mohou být podmínky pro vytváření vztahu k tělesné výchově a sportu. Vytvářením tohoto zájmu také přispívá k prevenci před sociálně patologickými jevy, jako je alkoholismus, drogy, závislost na hracích automatech a kriminalita.

Též vybavení sportoviště nářadím a náčiním je důležité. Efekt využívání gymnastického nářadí v hodinách TV dokládá např. *„cvičení na nářadí-specifický prostředek gymnastiky zahrnující širokou paletu činností na hlavním a vedlejším (pomocném) nářadí. Kromě některých přirozených tvoří převážnou část uměle vykonstruovaná cvičení vyznačující se dvojitým druhem lokomoce (pomocí nohou a rukou) a vyžadují odpovídající technické řešení. Cvičení na nářadí pozitivně ovlivňují rozvoj důležitých pohybových schopností a specifických dovedností (síly, kloubní pohyblivosti, obratnosti, prostorové orientace, rychlosti, vytrvalosti). Jejich zařazení do všech forem tělocvičných aktivit má proto svoje oprávnění nejen ve sportovním pojetí, ale i na základní úrovni vyspělosti různých věkových stupňů ve školní tělesné výchově“* (Petr, et al., 1983). Dále využívání gymnastického náčiní: *„cvičení s náčiním-použitím náčiní se zvětšuje účinnost vybraných cviků. Typické náčiní pro naše podmínky jsou švihadla, tyče, plné míče (medicimbalý), činky, krátké i dlouhé gumy (theka band, rubber band), expandery, různé velikosti nafukovacích míčů (fotbalů, overball), těžké tyče a jiné atypické náčiní“* (Skopová, 2005). Využívání nářadí a náčiní v hodinách není omezeno pouze na gymnastiku, ale je vhodné využívat i různé druhy náčiní při výuce míčových sportů a široké možnosti jsou zejména při atletice.

Při hodinách tělesné výchovy je již v ranném věku dětí možno rozpoznat potencionální budoucí úspěšné sportovce. Je možné sportovní talent identifikovat a následně rozvíjet tam, kde se školní tělesná výchova neprovádí v doporučeném rozsahu z důvodu absence materiálně technické základny, a nebo je nucena tuto činnost provádět pouze omezeně.

Roli tělovýchovy zdůrazňuje Koncepce státní politiky v tělovýchově a sportu v České republice: *„Významná je též úloha tělovýchovy a sportu pro usměrnění agresivity, rozvoj sociálního vědomí a etického kodexu člověka, zejména v jeho dětství a mládí. Jako nejrozšířenější ze všech sociálních aktivit přispívá tělovýchova a sport ke vzniku demokratických sdružení občanů, vede je k aktivitě, toleranci, respektu a spolupráci. Aktivní způsob života patří mezi nejdůležitější a nejefektivnější součásti prevence drogové závislosti, alkoholismu, kriminality a dalších negativních sociálních jevů. Mnohým občanům se zdravotním postižením napomáhá v jejich snaze úspěšně se vyrovnat s jejich handicapem a v integraci do společnosti“* (Usnesení vlády č.2/1999).

V uvedeném dokumentu je dále ve vztahu ke školním tělovýchovným zařízením: „*Většina těchto zařízení je však zastaralá a neodpovídá současným potřebám, svým charakterem, prostředím a atmosférou nemotivuje mládež k aktivnímu sportování*“ (Usnesení vlády č.2/1999).

Urbanistické ukazatele pro výstavbu tělovýchovných zařízení používají tzv. diferencované ukazatele. Tyto hodnoty v praxi rozdělují jednotlivá města a obce podle velikosti a systémem čím větší město, tím více budovaných m² cvičební plochy na jednoho obyvatele, určují počet a velikost jednotlivých zařízení. Tento ukazatel vychází z předpokladu, že se zmenšující se velikostí sídel je větší možnost využití přírodních sportovišť a proto je pro tyto města a obce tato hodnota snižována.

Přírodní sportoviště svým charakterem vytváří podmínky spíše pro neorganizovanou formu sportu a omezením možnosti vzniku umělých sportovišť se současně omezuje i vznik a činnost sportovních klubů a organizací na těchto prostorech závislá. V dnešní době, kdy je sport a aktivní pohyb na jedné straně podporován z hlediska prevence před vznikem civilizačních chorob toto může způsobit menší zapojení populace do těchto aktivit.

3.2 Vznik tělovýchovných zařízení

„Ve starém Řecku sloužil jako hřiště a cvičiště kus volného terénu. Později byl vymezen, případně obehnán kolonádou, dále byly připojovány prostory tzv. „příslušenství“ – umývárna, šatny, prostor pro naolejování těla (pro zápasníky), přednášková síň atd. a vzniká typologický druh „gymnasion“.

Jako stadion též nejprve sloužil příhodný přírodní útvar. Diváci přihlíželi závodům na rovinném terénu z přilehlých terénních svahů. Později se budovali upravením terénního svahu jednostranné přímé tribuny.

Příklad vrcholového vývojového typu je podkovovitá forma stadiónu v Aténách, jehož dnešní podoba vychází z poloviny 2. stol. n. l. Tribuny stadionu pojaly asi 50 000 diváků. Závodíště stadiónu byla cca 200 m dlouhé a 30 m široké, vytočení přímých částí tribuny – vydutí – činilo 3 m. Renovovaný stadión sloužil v roce 1896 prvním novodobým OH.

Dostihy se konaly na tzv. hipodromu, délka 300 m, šířka 100 m. V době Říma se z hipodromu vyvinul tzv. „cirkus“, který sloužil jak pro koňské dostihy, tak i pro štvanice zvířete. Nejznámější a největší z římských cirků byl „cirkus maximus“, který pojal snad 250 000 diváků. Typicky římským druhem byl však „amfiteátr“, stavby oválného půdorysu, jeviště gladiátorských zápasů. Je známo asi 140 objektů tohoto druhu ve Středomořské oblasti, nejznámější je římské Colosseum z 1. poloviny 1. století našeho letopočtu. Mělo cca 50 000 míst pro diváky. Obdobou gladiátorských her na vodní ploše byly „naumachie“, pro které se stavěla speciální zařízení podobná cirku“ (Dudek, 1986).

Po formální stránce na antickou tradici navazují moderní stadióny. Na počátku vývoje nastávají diskuse mezi zastánci formy „podkovovité“, navazující na starořecký typ a zastánci formy „šálku“, navazující na typ římského amfiteátru. Na počátku 20. století se uplatnila forma podkovovitá na stadiónech v Římě, Chicagu a na Olympijském stadiónu ve Stockholmu z roku 1912.

Téměř současně však racionální přístup k řešení stadiónů vedl ke vzniku formy, která je charakterizována přímočarými úseky na podélných stranách stadiónu a kruhovým zakončením na obou stranách kratších. Tato forma byla zvolena pro londýnský olympijský stadión v roce 1908, pro berlínský stadión, který byl původně budován pro OH v roce 1916 a zejména pak stadióny na počátku období mezi oběma válkami – Paříž (stadión pro OH v roce 1924), Amsterdam. Tyto stadióny mívaly i dráhy pro cyklistiku 500 m dlouhou a v hledišti plavecký bazén.

Před druhou světovou válkou vyústil vývoj zpět do oválné formy a to proto, že zkušenosti ukázaly, že z přímočarých tribun je horší viditelnost. Současně se ustálilo i závodíště do dnešní formy, kde 400 m dlouhá běžecká dráha uzavírá hřiště rozměru pro kopanou a technické disciplíny (stadióny ve Vídni, Olympijský v Berlíně 1936).

Po druhé světové válce vývoj v této oválné formě pokračuje. Vzhledem k orientaci podélné osy hřiště ve směru sever-jih se ustálil názor, že hlavní tribuna pro diváky je na západní straně – kvůli oslnění.

Právě z důvodu odstranění oslnění byla vytvořena forma, kdy západní tribuna je zvětšena proti tribuně východní, křivka koruny tribuny stoupá k příčné ose stadiónu na východě méně než na západě. Aplikace těchto forem u stadiónu Mexiko 1955, Mnichov 1972. Nejmodernější atletické, fotbalové i víceúčelové stadióny jsou již zastřešeny anebo je možno variabilně vysunout zastřešení tribun až do úplného zakrytí plochy stadiónu a proto není důvod k asymetrickému řešení podle podélné osy.

3.3 Tělovýchovná zařízení na našem území

„Na území českých zemí vznikala první specializovaná zařízení pro tělesnou kulturu již v období renesance (míčovny, střelnice, šermířské sály, zařízení rytířských akademií). Skutečné základy tělovýchovných zařízení začínají vznikat až v 19. století v souvislosti s rozvojem tělesné kultury, s rozvojem jednotlivých tělovýchovných systémů a s rozvojem braných potřeb. Tehdy vznikly první plovárny (rok 1800 je uváděna existence první veřejné plovárny, do roku 1840 existuje vojenská plovárna). Vznikají také dostihová závodiště, cvičební sály ortopedických a tělocvičných ústavů (Štefanyho, Schmidtova, Malypetra)“ (Dudek, 1986).

V souvislosti se šířením německého turnerského hnutí na našem území (zejména v pohraničních částech) vznikají první tělocvičny. Jsou budována i veřejná cvičiště.

„Ke vzniku českých zařízení dochází až po vzniku Sokola, po roce 1862. V tomto období jsou sice nadále využívány hostinské a další sály, ale v roce 1865 je postavena jedna z nejmodernějších tělocvičen ve střední Evropě, tělocvična Sokola pražského, postavená na náklady starosty Fügnera. Do jisté míry byla vzorem pro výstavbu podobných zařízení i jinde a později. V tomto období byla budována letní cvičiště. Po vzniku DTJ, Orla a dalších organizací začala vznikat zpočátku primitivní, před 1. světovou válkou již specializovaná sportoviště jako fotbalová hřiště, cyklistické dráhy, atletické dráhy a jiné. Již v této době dochází ke spojení atletického a fotbalového stadiónu“ (Dudek, 1986).

Na vyšší úroveň se výstavba tělovýchovných zařízení dostává až po vzniku ČSR v roce 1918. Nařízením vlády republiky Československé ze dne 12.11.1920, kterým byl proveden zákon z 30.3.1920, č. 228 byl zřízen Poradní sbor pro tělesnou výchovu při ministerstvu veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy. Nedílnou součástí sboru byly speciální komise, které se zabývaly problematikou tělovýchovných zařízení. Byla to zejména Komise pro obor lázní, plováren a koupališť, dále Komise pro hřiště a cvičiště, Komise pro normalizaci tělocvičen, tělocvičného náradí a Komise pro státní tělovýchovný ústav, která řešila problematiku vzniku a materiálního zajištění vysoké tělovýchovné školy. Přestože se nepodařilo v podmínkách buržoazní republiky uvést v život všechny přijaté závěry a opatření, přispěl Poradní sbor k tomu, že tělovýchovná zařízení, speciálně tělocvičny, hřiště a plovárny byly vybudovány podle určitých norem tak, aby splňovaly alespoň minimální požadavky na kvalitu tělovýchovného procesu.

Všechny komise vypracovaly určité normativy na výstavbu jednotlivých druhů tělovýchovných zařízení s ohledem na tehdejší úroveň jak praktických, tak teoretických znalostí.

Poradní sbor poskytoval informace o vhodnosti pozemků pro projektování a výstavbu tělovýchovných zařízení. V květnu 1921 byl ministerstvem veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy stanoven normativ 3 m² ploch pro tělesnou výchovu na obyvatele.

Z podnětu Poradního sboru vzniklo v roce 1934 i tělovýchovné cvičiště, tzv. „Masarykův stadión na Strahově“, dále stadión v Pardubicích, středisko pro státní kurzy TV v Nymburce nebo např. první stadión s umělou ledovou plochou v ČSR v Praze na Štvanici.

„Zvláštní tělovýchovné zařízení byl Tyršův dům v Praze, vybudovaný nákladem ČOS v letech 1921-1925, jako administrativní centrum a ústřední škola ČOS, tehdy s povahou nejmasovější tělovýchovné organizace“ (Dudek, 1986).

Řada tělovýchovných zařízení, zejména drobných hřišť, vznikala péčí Spolku pro hry české mládeže, a to po území celé republiky. Nejznámější zařízení tohoto spolku bylo v Praze na Letné. Do konce 30. let vznikla také základní síť fotbalových hřišť.

Zařízení pro zimní sporty byla ve většině případů v rukou soukromník, nebo patřila lyžařskému svazu. Lyžařské vleky neexistovaly. Vznikly první sáňkařské dráhy na Ještědu, ve Smržovce a v Tatranské Lomnici

Neradostná statistika byla u stavu tělovýchovných zařízení pro školní tělesnou výchovu. Například v roce 1928 mělo pouze 11,3 % národních škol vlastní tělocvičnu, 45,3 % mělo vlastní cvičiště nebo školní dvůr. 75 % středních škol mělo vlastní tělocvičnu, ale většinou nevyhovujících rozměrů.

Hospodářská krize v letech 1929-1933 až na výjimky zastavila všechny příspěvky na výstavbu tělovýchovných zařízení. Mezi ně patří již uvedený Masarykův stadión na Strahově (výstavba byla zahájena již před hospodářskou krizí a do jisté míry práce zaměstnávaly část nezaměstnaných).

Situace se počala lepší koncem 30. let, kdy tělesná výchova a sport začaly být chápány jako součást branné přípravy v souvislosti s přípravou na obranu republiky proti fašismu. Ovšem k podstatným změnám, vzhledem k rozbití republiky nemohlo dojít.

Během 2. světové války řada zařízení zanikla, tělocvičny byly v řadě případů využívány jako lazarety, nebo byla tělovýchovná zařízení převedena do majetku německých či proněmeckých organizací.

V letech 1945-1948 se ve většině případů přikročilo k opravám a rekonstrukci stávajících zařízení. Nová zařízení vznikala sporadicky. Do českých rukou přešla zařízení bývalých německých spolků a organizací. Zákon č. 187 Sb. z roku 1949 přinesl změny. Byly vytvářeny nové normy pro zařízení a na výstavbě tělovýchovných zařízení se začaly podílet orgány státní správy.

„K podstatným změnám došlo po přijetí a realizaci zákona o státním řízení tělesné výchovy a sportu dne 12. 12. 1952. Tímto došlo ke zrušení Sokola jako jednotné tělovýchovné organizace, její majetek přešel pod zprávu SVTVS a jednotlivých DTO, které byly členěny podle jednotlivých resortů. Tělesná výchova a sport byla v tomto období přímo podporována státem, dále do této oblasti plynuly prostředky národních podniků a především ROH. V tomto období byla věnována velká péče dělnické mládeži, profesionalizaci v tělesné výchově a sportu, rozvoji vědy a tělovýchovného školství. Vznikl Institut tělesné výchovy a sportu v Praze, Výzkumný ústav tělovýchovný, Muzeum tělesné výchovy a sportu, katedry tělesné výchovy na vysokých školách, řada odborných časopisů. Současně byla zahájena stavba celé řady tělovýchovných zařízení, zejména centrálních stadiónů v jednotlivých městech“ (Dudek, 1986).

Zákonem z 20. 12. 1956 byla zřízena jednotná dobrovolná tělovýchovná organizace ČSTV. Do její zprávy přešel veškerý majetek dosavadních článků tělovýchovy. Ustavující sjezd ČSTV v roce 1957 se zabýval i účelnou výstavbou tělovýchovných zařízení, jejich napojení na plány rozvoje národního hospodářství.

Důležitou roli při výstavbě v tomto období hrála svépomocná výstavba a proto mezi lety 1957-1959 bylo touto formou výstavby předáno do užívání 81 tělocvičen, 19 plaveckých bazénů a 120 atletických hřišť.

V 60. letech se situace v budování tělovýchovných zařízení začala měnit v důsledku vyčerpání finančních zdrojů ČSTV, který byl v té době nejvýznamnějším investorem. Došlo ke zpomalení výstavby tělovýchovných zařízení a pasportizace provedená k 1. 1. 1966 odhalila nedostatky v množství a ve struktuře těchto zařízení. Nedostatečný byl zejména počet krytých bazénů, krytých ledových ploch, sportovních hal a velkých tělocvičen.

V 70. letech byla výstavba tělovýchovných zařízení charakterizována značným navýšením investičních nákladů oproti jakýmkoliv investicím v minulosti.

V letech 1978-1982 bylo v ČSR uvedeno do provozu 144 nových tělovýchovných zařízení a ukončeny rekonstrukce a modernizace dalších 54 objektů. V roce 1982 byla také snížena rozestavěnost oproti roku 1982 téměř o 50 %.

Údaje o počtech tělocvičen a sportovních hal z roku 1987 vycházejí z celostátního šetření o občanské vybavenosti.

Tabulka č. 1

Statistická čísla o počtech tělocvičen a sportovních hal (Slepička, Slepičková, 2000)

rok	1886	1920	1938	1987
školy	491	2433	3165	3506
sportovní organizace	1	292	1262	2198

Z celkového počtu všech sportovních zařízení představuje struktura vlastnických vztahů evropský unikát. Více než 2/3 sportovišť jsou spravována sportovními spolky (dobrovolná organizovaná činnost) a pouhá 1/3 obcemi, městy či jinými subjekty.

Tento převažující druh vlastnictví s sebou přináší i problémy s provozováním sportovních zařízení. Tyto objekty nejsou z hospodářského hlediska efektivní a příjmy ve velké většině nedosahují úrovně provozních nákladů. Tato situace vyplývá z charakteru tělovýchovného zařízení jako veřejného statku, kdy prvotním určením je sloužit veřejným zájmům. Příjmy od uživatelů se zde téměř nevyskytují (školy), a nebo jsou nízké.

Kvalita a dostupnost sportovních zařízení jsou jedním z předpokladů vysoké kvality života a rozvoje zdraví. Podpora státu a měst vychází z Evropské charty sportu, kde je mj. uvedeno: "Za účelem podpory sportu jakožto významného faktoru lidského rozvoje učiní vlády nezbytná opatření k uplatnění ustanovení této Charty v souladu se zásadami uvedenými v Kodexu sportovní etiky tak, aby každému jednotlivci byla poskytnuta možnost provozovat sport, zejména tím, že zajistí všem mladým lidem možnost využívat tělovýchovné programy k rozvoji základních sportovních dovedností. Budou přijata taková opatření k rozvoji tělesných schopností mladých lidí, aby si mohli osvojit základní pohybové a sportovní dovednosti a získali zájem o provozování sportu, a to zejména péčí o to, aby všichni žáci mohli využívat sportovní programy, rekreační aktivity a tělovýchovné činnosti, stejně jako nezbytné zařízení, plochy a rozvrh hodin přizpůsobené tomuto účelu". (Evropská Charta sportu, čl.1a, čl.5)

Jako jediným a v zemích Evropy všeobecně používaným ukazatelem je m² tělovýchovných a sportovních zařízení na obyvatele. Odlišný přístup mezi zeměmi je v zahrnutí ploch pro komunikace a zeleň příslušejících k tělovýchovným a sportovním

zařízení. Pro urbanistické a především územní plánování se jeví výhodnější ukazatel zahrnující i přilehlé plochy (Slepička, Slepičková, 2000)

V 60. letech minulého století v období socialistického plánování byla výstavba školských zařízení prováděna tzv. dvouetapovou výstavbou, kdy byla nejprve postavena školní budova, a ve druhé etapě bylo v plánu postavit tělocvičnu, což bylo provedeno se zpožděním nebo vůbec.

V této době se v ČSR souhrnně plánovala výstavba sportovních a tělovýchovných zařízení, která byla centrálně řízená nejvyšším orgánem pro plánování – Státní plánovací komisí (Zdeněk, 1964). Tato oblast souvisela s prováděným územním plánováním a tato zařízení spadala do tzv. občanského vybavení (Matoušek, 1985) a plošné požadavky vyjadřovaly tzv. urbanistické ukazatele. Norma urbanistických ukazatelů z roku 1960 určovala 8 m² sportovišť na obyvatele pro organizovanou formu (v oddílech, klubech apodob.) a byla ještě následně rozčleněna. Pro neorganizovanou tělovýchovu byly na hřiště a stadiony určeny 2 m² a 0,130 m² na zeleň a komunikace na 1 obyvatele. Pro školní tělovýchovu bylo celkem určeno 6,870 m² na 1 obyvatele.

Tabulka č. 2

Urbanistické ukazatele pro tělovýchovu a sport z roku 1960 (Vorel, 1991)

	Organizovaná	Neorganizovaná	Školní	Celkem
Hřiště a stadiony	5,000	2,000	5,566	12,566
Tělocvičny a sportovní haly	0,400	-	0,600	1,000
Plavecké bazény otevřené	0,150	-	-	0,150
Plavecké bazény kryté	0,045	-	0,146	0,191
Turistická zařízení	0,100	-	-	0,100
Zimní stadiony otevřené	0,080	-	-	0,080
Zimní stadiony kryté	0,060	-	-	0,060
Ostatní zařízení	0,915	-	-	0,915
Součet	6,750	2,000	6,312	15,062
Zeleň a komunikace	1,250	0,130	0,558	1,938
Celkem	8,000	2,130	6,870	17,000

Hladil (1978) na str. 3 ovšem uvádí: „Až do roku 1963 se užíval pro rozsah školních tělovýchovných zařízení ukazatel $1,6 \text{ m}^2$ na obyvatele, který však nebyl nikdy nikým schválen. tato hodnota nebyla nijak blíže zdůvodněna“. „Od roku 1963 jsou známy návrhy, upravené na společné poradě pracovníků ministerstva školství a ČSTV“ (Hladil, 1978, 9). Již v této době se dlouhodobé výhledy obcí o využití konkrétního území zpracovávaly v rámci územních plánů. Tyto územní plány byly zpracovány ve třech základních vzájemně navazujících stupních – od obecních požadavků až po detailní vypracování: 1. Směrnice pro zpracování územních plánů; 2. Směrné územní plány; 3. Podrobné územní plány.

Urbanistické ukazatele se měnily dle rozsahu a podmínek jednotlivých obcí, protože jejich hodnoty v některých položkách obsahovaly požadavky na zařízení vyššího než místního významu. to znamenalo, že se vzrůstajícím počtem obyvatel ve městech, tedy se vzrůstajícím významem města (hlavní město Praha, krajská a okresní města) vzrůstal i počet m^2 na obyvatele, zatímco v malých obcích byla norma nižší. Což také odráželo fakt, že na venkově byly možnosti sportování a rekreace podstatně větší díky přírodnímu prostředí, zatímco ve větších městech byla tato možnost minimální. Pro tento účel se obce členily do 2000, 2001-5000, 5001-10 000, 10 001-20 000, 20 001-50 000, 50 001-100 000, od 100 000 obyvatel. Jednalo se tudíž o tzv. diferencované ukazatele. Prakticky to znamená, že ukazatel pro ploch pro zařízení dobrovolné organizované tělovýchovy $8 \text{ m}^2/\text{obyv.}$ se diferencovaně rozepisuje pro obce do 199 obyvatel pouhými $5,7 \text{ m}^2/\text{obyv.}$ a pro obce nad 100 000 obyvatel $7,765 \text{ m}^2/\text{obyv.}$ I tak zbývá ještě $0,235$ do hodnoty 8 m^2 . Rozdíly mezi hodnotami diferencovaných ukazatelů jsou určeny pro pokrytí potřeby větších správních celků, tj. okresů, zemí tzv. nadměstského vybavení, a pro potřeby vrcholového sportu, pokud tato potřeba nemůže být pokryta rámci obcí (Novotný, 2000).

Vlastně až do roku 1990 byla v ČR platná urbanistická hodnota tělovýchovných ploch na obyvatele 17 m^2 , jelikož normy z roku 1983 nebyly všeobecně známé a nejsou ani zmiňovány v odborné literatuře. Těchto 17 m^2 nebylo však nikdy naplněno a tento požadavek byl vnímán jako předimenzovaný. Podle dílčích šetření v některých regionech je zaznamenáno plnění tohoto ukazatele z 50 – 60 % (Národní program rozvoje sportu pro všechny, 2000)

Pro srovnání byly standardy v některých zemích Evropy následující:

Tabulka č. 3

Standardy bez započítání přilehlých ploch (Slepička, Slepičková, 1999)

země	m² na obyvatele
Československo	15,062
Německo	8
Dánsko	6
Švédsko	8,41

Tabulka č. 4

Standardy se započítáním přilehlých ploch (Slepička, Slepičková, 1999)

země	m² na obyvatele
Československo	17
Německo	17,58
Dánsko	20
Švédsko	11,14

Tabulka č. 5

Souhrnné urbanistické ukazatele pro tělovýchovu a sport z roku 1960 (Flemr, 2007)

Druh aktivity	Plocha (m²/ob.)	Podíl ploch (%)	Podíl občanů (%)
Organizovaná tělovýchova	8,00	47,06	6
Školní tělovýchova	6,87	40,41	19
Neorganizovaná tělovýchova	2,13	12,53	75
Celkem	17,00	100	100

Z tabulky č. 5 vyplývá, že nejpočetnější zájmová skupina občanů, která preferuje neorganizované tělovýchovné aktivity, měla při přepočtu na obyvatele cca 110krát méně plochy než občané sportující v tělovýchovné organizaci. Nelze to však brát doslova, neboť je třeba si uvědomit běžně provozované aktivity mimo sportovní areály jako je jízda na kole, běh apodob.

V reakci na tyto disproporce vznikla na počátku 90. let z podnětu MŠMT ČR, která byla v roce 1992 obhájena při oponentním řízení na MŠMT (Nykodým et al., 2001), nová metodika tvorby urbanistických ukazatelů.

Tabulka č. 6

Urbanistické ukazatele pro tělovýchovu a sport platné v současnosti (Flemer, 2007)

Druh aktivity	Cvičební ploch a (m²/obyv.)	Užitná placha (m²/obyv.)	Podíl občanů (%)
Organizovaná tělovýchova	1,99	2,88	6
Školní tělovýchova	1,79	2,22	19
Neorganizovaná tělovýchova	1,31	2,14	75
Celkem	5,09	7,24	100

U těchto hodnot není započítáno 15 % na komunikace a zeleň, které se ještě připočítávají pro celkový urbanistický ukazatel tělovýchovných zařízení a ten je tedy 7,24 m²/obyv. + 15% = 8,33 m²/obyvatele.

4 Příprava výzkumu

4.1 Charakteristika osídlení kraje Vysočina

„Kraj Vysočina patří se svými cca 500 tisíci obyvateli s rozlohou 6 796 km² mezi tři nejméně zalidněné kraje v České republice. Na území kraje je 704 samosprávných, tedy druhý nejvyšší počet po Středočeském kraji, z toho 34 se statutem města a 34 obcím byl vrácen titul městys. Z hlediska sídelní struktury v 639 obcích do 999 obyvatel žije bezmála třetina populace, v 47 obcích od 1 000 – 4 999 obyvatel 17,7 % obyvatel a v 18 obcích čítajících 5 000 a více obyvatel žije 49,5 % populace. Lze tedy konstatovat, že sídelní struktura kraje je dosti rozdrobená s tím, že nejpočetnější jsou zastoupeny obce s počtem obyvatel menším než 500. Průměrná populační velikost obce na Vysočině k 31. 12. 2006 představovala 726 obyvatel, což je nejméně ze všech krajů a nedosahuje ani poloviny úrovně průměru v České republice, který dosáhl 1646 obyvatel. Míra urbanizace je v celostátním srovnání třetí nejnižší (v ČR je stupeň urbanizace 70,5%). Vzhledem k vývoji migrace se podíl městského obyvatelstva v posledních letech snižoval. Nižší stupeň urbanizace se projevuje také v podprůměrné hustotě zalidnění (58% hustoty zalidnění v ČR). Další významnou odchylkou je absence velké městské aglomerace. Jihlava s necelými 51 tis. obyvateli je na 20. místě v ČR podle počtu obyvatel a je společně s Karlovými Vary jedním z nejmenších krajských měst. Kraj Vysočina leží mezi dvěma největšími sídelními aglomeracemi státu, které soustřeďují specializované služby a jejichž spádová území zasahují na naše území.

Co z toho vyplývá pro vzdělávání? Rozbory charakteru prokazují, že kraj Vysočina patří vedle Jihočeského a Plzeňského kraje ke krajům s objektivně menšími vzdělávacími institucemi a vyššími jednotkovými náklady, což se projevuje v síti škol i v ekonomice školství v kraji“ (Koncepce dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy kraje Vysočina z roku 2008).

4.2 Výběr škol

Do našeho průzkumu jsme zařadili základní a střední školy v obcích a městech kraje Vysočina. Informace o všech těchto školách se nacházejí v adresáři a kontaktním seznamu škol pro školní rok 2007/2008 umístěném na www stránkách krajského úřadu, ve kterých se současně nachází jak školy střední, tak školy základní.

Celkem je v kraji Vysočina v roce 2008 provozováno 253 základních škol, ve 252 případech jsou zřizovateli jednotlivá města a obce, v jednom případě je to církev (škola je ve výběru pro sběr dat).

Středních škol je v kraji Vysočina šedesát devět. Ve čtyřiceti devíti případech je zřizovatel kraj Vysočina, u zbývajících dvaceti škol je majitel soukromník nebo církev.

Z důvodu získání co největšího objemu údajů pro vyhodnocení a vytvoření co nejpřesnějších výsledků jsme se rozhodli, že do našeho výzkumu budou zařazeny všechny střední školy v kraji Vysočina. Tyto školy byly rozmístěny v osmnácti městech a obcích všech pěti okresů kraje. Pro možnost vzájemného srovnání situace v podmínkách pro výuky tělesné výchovy v daných městech mezi základními a středními školami byly do výzkumu zařazeny i všechny úplné základní školy nacházející se ve stejných městech a obcích jako školy střední, celkem jsme zařadili padesát šest základních škol. Celkem se tedy výzkumu zúčastnilo sto dvacet pět škol.

Tabulka č. 7

Přehled počtu škol ve výběru dle okresů

okres	Základní školy		Střední školy		celkem	
	počet	%	počet	%	%	počet
Havlíčkův Brod	10	17,9	9	13	15,2	19
Jihlava	13	23,2	22	31,9	28	35
Pelhřimov	9	16,1	10	14,5	15,2	19
Třebíč	11	19,6	11	16	17,6	22
Žďár nad Sáz.	13	23,2	17	23,7	24	30
celkem	56	100%	69	100%	100%	125

Přehled základních škol dle zřizovatelů:

U základních škol je v 55 případech zřizovatel obec či město, v jednom případě církev – okres Jihlava

Tabulka č. 8

Přehled středních škol ve výběru dle okresů a zřizovatelů

okres	zřizovatel kraj		zřizovatel soukromník / církev	
	počet	%	počet	%
Havlíčkův Brod	9	100	0	0
Jihlava	12	54,5	10	45,5
Pelhřimov	8	80	2	20
Třebíč	9	81,8	2	18,2
Žďár nad Sáz.	11	64,7	6	35,3
celkem	49	76,2	20	23,8

Tabulka č. 9

Přehled zúčastněných měst a obcí dle jednotlivých okresů

okres				
Havlíčkův Brod	Jihlava	Pelhřimov	Třebíč	Žďár nad Sázavou
Havlíčkův Brod	Jihlava	Pelhřimov	Třebíč	Žďár nad Sázavou
Chotěboř	Třešť	Humpolec	Telč	Velké Meziříčí
Světlá nad Sázavou		Kamenice nad Lipou	Moravské Budějovice	Bystřice nad Pernštejnem
Ledeč nad Sázavou		Pacov		Nové Město na Moravě
				Velká Bíteš

4.3 Metodika výzkumu

V této práci bylo třeba zajistit sběr dat od zkoumaných škol, a proto jsme zvolili explorativní metodu empirického výzkumu. Explorativní metoda byla nejvhodnější pro svoji dostupnost. Umožňovala zjištění informací, údajů, názorů a postojů prostřednictvím výpovědí odpovídajících pedagogů na všech zkoumaných školách.

Vlastní výzkumnou technikou jsme zvolili anketu, jež umožnila ve stejné době a stejnou formou oslovit všechny zkoumané respondenty. Anketa zaručovala snadnost administrace a počítačové zpracování dat. Rovněž její distribuce do zkoumaných škol byla nejjednodušší.

4.4 Konstrukce ankety

Pro získání potřebných dat od zúčastněných škol byla vytvořena anketa, již jsme uznali za nejvhodnější techniku pro zamýšlený výzkum. Vlastní konstrukce ankety byla provedena dle literatury „*Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*“ (Pelikán, 2004).

Anketa nebyla anonymní pro následné možné rozdělení zjištěných dat a vytvoření závěrů výzkumu. Při její tvorbě jsme se zaměřili na to, aby obsahovala otázky ke všem tématům hodnoceným v diplomové práci. Současně jsme se pokusili formulovat otázky tak, aby jejich počet a doba potřebná pro vyplnění neodradila respondenty od spolupráce. Z tohoto důvodu a pro možné porovnání zodpovězených otázek byla převážná většina otázek uzavřených. Polouzavřené otázky anketa obsahuje v tématech, kdy jsme od respondentů očekávali možnost jiné odpovědi, než byla v nabídce odpovědi na dotaz. Poslední otázka ankety je svojí formou také uzavřená, ale nemá charakter dotazu na fakta v zabezpečení TV, nýbrž umožňuje respondentům subjektivní vyjádření v této problematice. Na závěr ankety je uvedeno poděkování za spolupráci.

Základem pro výběr otázek bylo minimální splnění doporučených předpisů pro výuku tělesné výchovy na základních devítiletých školách - „*Vzdělávací program základní škola*“ (Fortuna Praha, 1996), dokument platný pro střední školy – „*Učební osnova předmětu tělesná*

výchova SOU, SOŠ, čtyřletá gymnázia a vyšší ročníky víceletých gymnázií“ (MŠMT, 1996) a dokumentem „*Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*“ (VÚP, 2007) určeným pro 6. -9. ročníky základních škol i pro odpovídající ročníky šestiletých a osmiletých gymnázií.

První část ankety je věnována vlastním identifikačním údajům školy – názvu a adrese školy, počtu žáků školy a průměrnému počtu žáků při hodině tělesné výchovy.

Následuje část finančního zabezpečení školní TV skládající se ze čtyř otázek týkajících se zejména investicí nutných do vybavení pro vyučovací hodiny tělesné výchovy.

Následující otázky jsou rozděleny dle jednotlivých sportů vyučovaných na všech typech oslovených škol – atletika (výuka a provádění hodů, vrhů, skoků, běhů), gymnastika (akrobacie, přeskoky a skoky, hrazda, kladina, bradla, kruhy, rytmická gymnastika a tanec), sportovní hry (fotbal, volejbal, basketbal, házená, softbal, florbal, korfbal, ringo, lední hokej, ringet, stolní tenis, tenis, badminton, ragby, squash) a dále na vybavení posiloven, jenž by mělo být využívání zejména na středních školách.

Dotazovány současně jsou další možná moderní sportoviště ztraktivnější a doplňující výuku tělesné výchovy - lezecká stěna, lanové dráhy, dráha pro skateboard a dráha pro jízdu na kolečkových bruslích.

U všech sportovišť je zjišťována jejich dostupnost pro výuku, možnost využití celoročně nebo sezóně a také jejich velikost, a zda stav sportoviště vyhovuje výuce školní tělesné výchovy a také jestli je sportoviště vybaveno hygienickým zázemím.

Dále je dotazována vlastní dostupnost sportovišť, jak ze strany času nutného k přesunu na sportoviště a tím výrazně ovlivňující efektivnost využití hodiny TV, tak možnosti sportoviště využívat celoročně či sezóně, popřípadě zda je sportoviště kryté pro případ nepříznivého počasí.

Druhá část otázek určená učitelům tělesné výchovy je zaměřena na vlastní využívání daných zařízení a sportovních potřeb, na jejich subjektivní názory, zkušenosti a potřeby v tomto směru

Text celého dotazníku využitého pro výzkum je uveden v příloze č. 1 na straně 69.

4.5 Pilotní ověření ankety

Ještě před oslovením škol v kraji Vysočina byla anketa zaslána třem náhodně vybraným školám s jinou působností, než v kraji Vysočina a ty byly vyzvány k vyplnění dotazníku a k jeho stručnému zhodnocení z pohledu osob, pro které je určen na vyplnění.

Pomocí internetového vyhledavače byly vybrány e-mailové adresy dvou základních škol a jedné střední školy. Na tyto školy byl dotazník rozeslán pomocí elektronické pošty.

Toto ověření ankety proběhlo od 17. 12. do 21.12.2007 po dobu jednoho školního týdne a mělo mít za úkol jak zhodnocení dotazníku po jeho obsahové stránce, tak i zvolené formě dotazníku a vlastního výzkumu a na základě hodnocení zúčastněných učitelů umožnilo případné korekce dotazníku ještě před započítáním vlastního výzkumu na školách v kraji Vysočina.

5 Organizace sběru dat

5.1 Termín výzkumu

Rozesílání ankety proběhlo v prvním kole na začátku měsíce ledna 2008, druhé v půli ledna 2008 a třetí od 30. ledna do 1. února 2008. Sběr dat byl ukončen 29. února 2008. V prvním kole byly obeslány všechny školy ve výběru, v druhém kole ty školy, od kterých po prvním obeslání nepřišla vyplněná anketa anebo jiná odpověď. Vždy týden po odeslání anket byli jednotliví ředitelé (ředitelky), popřípadě sekretariáty kontaktováni telefonem a dotázáni, zda budou ochotni vyplněním ankety anebo jejím postoupením například učitelům tělesné výchovy spolupracovat na prováděném průzkumu. Ve třetím kole byl proveden pouze telefonický dotaz na případnou spolupráci, vlastní anketa již nebyla předem rozesílána.

Tři kola v průběhu dvou měsíců, ve kterých byly školy kontaktovány, měla poskytnout dostatečně dlouhou dobu na vyplnění anket od jejich adresátů a to i v případě, že se adresáti neúčastnili na jejich vyplnění a postoupili je jiným pedagogům zúčastněným na výuce tělesné výchovy.

Délka sběru dat byla zohledněna a přizpůsobena zimním prázdninám a možností častého lyžařského výcviku v měsíci lednu a tím i neúčasti některých zúčastněných pedagogů.

5.2 Forma oslovení škol

Vzhledem k vysokému počtu škol, které byly požádány o spolupráci na výzkumu jsme zvolili možnost, jak je oslovit elektronickou poštou. Vytvořená anketa pro získání potřebných dat od zúčastněných škol byla spolu s průvodním dopisem zaslána elektronickou poštou na e-mailové adresy dle kontaktního seznamu škol a školských zařízení v kraji Vysočina na školní rok 2007/2008 a to buď na sekretariát školy, nebo pokud byla v kontaktním seznamu uvedena přímo adresa ředitele(lky) školy, tak na tuto adresu. Text průvodního dopisu zasláního spolu s dotazníkem je uveden v příloze č. 2 na straně 77.

V případě, že od obeslaných škol nepřišla anketa vyplněná zpět a nebyla od nich obdržena ani žádná jiná zpráva potvrzující či vylučující účast na výzkumu, byly tyto školy

ještě kontaktovány pomocí telefonu a po ústním jednání anketa opět zaslána. Tímto byla vyloučena možnost, že by se uvedená anketa na jednotlivé školy nedostala a školy se výzkumu následně nemohly zúčastnit z důvodu neinformovanosti.

Vždy byla při telefonickém kontaktu uvedena možnost vyplnit anketu v elektronické podobě, tištěné podobě a zaslat či vyzvednout jí vyplněnou a současně také nabídnuta účast na škole a přítomnost při jejím vyplňování.

Přesto, že vyplněním ankety nevznikly školám, ředitelům ani učitelům žádné přímé výhody, tak mohli jejím prostřednictvím poukázat na problémy a nedostatky pro výuku tělesné přípravy na jejich školách, nebo naopak svými názory či zkušenostmi ukázat, jak efektivně využívají prostředky, zařízení a vybavení při výuce TV a jak řeší své konkrétní problémy v této oblasti. Tyto subjektivní odpovědi na polouzavřené otázky měly pro vlastní vyhodnocení pouze informativní charakter, ale od možnosti vyjádřit vlastní názor bylo očekáváno zvýšení zájmu pro vyplnění a návratnost ankety.

6 Výsledky

6.1 Sběr dotazníků

V průběhu prováděného průzkumu bylo osloveno všech 125 vybraných škol a to dle výše uvedeného systému celkem ve třech kolech.

V prvním kole byly osloveny všechny školy pomocí dotazníku rozeslaného e-mailem na adresy škol uvedené v kontaktním seznamu škol kraje vysočina a následně telefonem kontaktování ředitelů či sekretariáty těchto škol uvedené v témže seznamu a požádání o spolupráci ústní formou.

Toto první kolo proběhlo od 2. do 11. ledna 2008 a vyplněných se vrátilo 13 kusů dotazníků, přičemž dva navrácené dotazníky nebyly vyplněné ve všech otázkách.

Ve druhém kole probíhající stejným způsobem od 14. do 25. ledna 2008 bylo obsláno 112 škol, od kterých nebyl dosud doručen ani dotazník, ani žádná správa vyjadřující se k němu či k případné spolupráci. Následně byly opět tyto školy kontaktovány telefonem. E-mailem přišlo vrácených celkem 8 dotazníků a též dva dotazníky nebyly vyplněné ve všech zadaných položkách. V tomto kole byly ještě vyplněny dva dotazníky přímo při návštěvě školy, která byla domluvena telefonicky. Celkem bylo tedy ve druhém kole průzkumu získáno zpět 10 vyplněných dotazníků.

Třetí kolo kontaktu škol proběhlo pouze telefonicky 30. ledna až 1. února 2008 a v tomto časovém horizontu se vrátilo celkem 5 vyplněných dotazníků. Čtyři obdržené dotazníky byly zcela vyplněné ve všech zadaných otázkách, jeden byl obdržen vyplněný neúplně.

Tabulka č.10

Návratnost dotazníků v jednotlivých kolech průzkumu

	vráceno kusů	%
1. kolo	13	10,4
2. kolo	10	8
3. kolo	4	3,2
celkem	27	21,6

Vzhledem k tomu, že předurčení adresáti dotazníků byli vždy kontaktováni anebo byl kontakt navázán se sekretariátem dané školy, lze faktor o neinformovanosti o prováděném výzkumu vyloučit. A to především, že i přes možné zaváhání určených osob v ojedinělých případech, byl průzkum prováděn ve třech kolech v odlišném časovém termínu.

Seznam všech škol, od kterých byl navrácen dotazník a tyto data dále vyhodnocována je uveden v tabulce č. 13 na straně 34.

Návratnost dotazníků dle okresů a typů škol:

Tabulka č. 11

Návratnost dotazníků základních škol

okres	obesláno	vráceno	vráceno celkem %
Havlíčkův Brod	9	3	33,3
Jihlava	22	5	22,7
Pelhřimov	10	3	30
Třebíč	11	2	18,2
Žďár nad Sáz.	17	2	11,8
celkem	69	15	25

Tabulka č.12

Návratnost dotazníků středních škol

okres	obesláno	vráceno	vráceno celkem %
Havlíčkův Brod	10	2	20
Jihlava	13	2	15,3
Pelhřimov	9	2	22,2
Třebíč	11	3	27,3
Žďár nad Sáz.	13	3	23,1
celkem	56	12	21,4

Celková návratnost ankety se ve čtyřech okresech pohybovala po provedeném průzkumu mezi 20 – 26,3%, pouze v okrese Žďár nad Sázavou dosáhla 16,6%.

U středních škol zřízených jiným subjektem než Krajem vysočina se z 20 rozeslaných dotazníků vrátil jeden (okres Třebíč).

Ani v jednom případě se nepodařilo získat zpět všechny dotazníky adresované do škol v jednom městě (celkem bylo ve výběru 18 měst). Z tohoto důvodu nebylo možné ani přesně spočítat přesný urbanistický ukazatel cvičební plochy pro školní tělesnou výchovu v daných městech a není možné dokázat, zda je splněná norma 1,79 m² cvičební plochy na obyvatele pro školní tělesnou výchovu jednotlivých měst a obcí. Též není možné prokázat, zda sídla se zvětšujícím se počtem obyvatel mají této plochy větší podíl na jednoho obyvatele, zda je tomu naopak, či zda velikost sídla nehraje v kraji Vysočina na tento ukazatel žádný vliv a jedná se vždy o individuální stav v daném městě nebo obci.

Ze získaných materiálů bylo však možné provést porovnání cvičební plochy v m² na jednoho žáka při hodinách TV a porovnáním těchto parametrů zjistit případné rozdíly mezi školami.

Pro toto porovnání mezi školami byly sledovány parametry vnitřní a venkovní cvičební plochy užívané pro výuku TV, kde se do této plochy počítala cvičební plocha tělocvičen a cvičební plocha venkovních a krytých hřišť. Následně byly tyto údaje rozděleny podle velikosti jednotlivých sídel do skupin do 8 000, 12 000, 16 000, 25 000, 40 000 a 50 000 obyvatel. Jednotlivé skupiny byly zvoleny dle velikostí měst zařazených do průzkumu.

Tabulka č. 13

Cvičební plocha využívaná školami pro TV

okres	název školy	počet žáků školy	cvičební plocha m ²	
			celková	na jednoho žáka
Jihlava	ZŠ Jihlava/ Kollárova	452	7200	15,92
	ZŠ Jihlava/ Seifertova	660	2900	4,39
	ZŠ Jihlava/ Havlíčkova	290	960	3,3
	Křesťanská ZŠ Jihlava	175	0	0
	ZŠ Třešť	600	15110	25,18
	SZŠ Jihlava	250	330	1,32
	SŠ technická Jihlava	503	1000	1,98
Třebíč	ZŠ Velká Bíteš/ Sadová	678	2320	3,41
	ZŠ Velká Bíteš/ Tišnovská	43	0	0
	SŠ stavební Třebíč	560	6500	11,6
	SŠ řemesel Třebíč	442	5843	13,21
	Katolické gymnázium Třebíč	360	1660	4,55
Žďár nad Sázavou	ZŠ Žďár nad Sázavou/ Komenského	380	5500	14,41
	ZŠ T.G.M. Moravské Budějovice	494	3900	7,89
	VOŠ a SPŠ Žďár nad Sázavou	605	7625	12,59
	SŠ Velké Meziříčí	430	3674	8,53
	Gymnázium Nové Město nM.	440	1236	2,8
Pelhřimov	ZŠ Pelhřimov/ Pražská	400	1500	3,75
	ZŠ Humpolec/ Hradská	488	2450	5,01
	ZŠ Pacov/ nám. Svobody	250	7800	31,2
	Gymnázium Pelhřimov	450	500	1,1
	SŠ Pelhřimov/ Friedlova	860	1780	2,06
Havlíčkův Brod	ZŠ Havlíčkův Brod/ Konečná	242	12704	52,48
	ZŠ Světlá nS/ Komenského	357	5140	14,39
	ZŠ Světlá nS/ Lánecká	400	680	1,7
	Gymnázium Chotěboř	367	400	1,09
	SZŠ a VOŠZ Havl. Brod	214	2240	10,46

Z údajů uvedených v tabulce č. 14 je patrný velký rozdíl v možnostech využití celkové plochy sportovišť jednotlivými školami pro výuku tělesné výchovy. Z posuzovaných údajů dále vyplývá, že počet žáků (velikost školy) nemá vliv na velikost využívané plochy při hodinách tělesné výchovy.

Tabulka č. 14

Srovnání průměrné cvičební plochy dle velikosti sídel

Velikost sídla	do 8tis. obyvatel	Do 12 tis. obyvatel	Do 16 tis. obyvatel	Do 25 tis. obyvatel	Do 40 tis. obyvatel	Do 50 tis obyvatel
Cvičební plocha/m²	10,55	9,64	2,3	12,96	9,78	4,48

Při porovnání průměrné cvičební plochy využívané školami podle námi určených kategorií velikostí sídel se ukazuje, že až do počtu 40 tisíc obyvatel se plocha na jednoho žáka pohybuje mezi 9,64 a 12,96 m². Výjimkou je v našem případě oblast sídel do 16 tisíc obyvatel, která je v tomto průzkumu zastoupena pouze jedním městem se třemi posuzovanými školami, a proto údaj je specifický pouze pro toto město. Města do 50 tisíc obyvatel jsou zastoupena v průzkumu také pouze jedním městem s celkem pěti posuzovanými školami.

6.2 Porovnání vybavení jednotlivých škol sportovišti, nářadím a náčiním

6.2.1 Atletika

Z údajů získaných z dotazníků bylo zjištěno, že se výrazně liší počet škol vybavených pro výuku atletiky a to zejména při porovnání základních a středních škol mezi sebou. Z posuzovaných 15-ti základních škol má k dispozici dráhu na 100 metrů nebo ovál na 200 – 400 metrů deset škol, z toho osm škol má ve svém areálu obojí. Z deseti těchto sportovišť jich pět má umělý povrch a pět jich je škvárových. U středních škol má ve vlastním areálu atletickou dráhu pouze jedna škola z posuzovaných dvanácti, a to se škvárovým povrchem jak u dráhy na 100 metrů, tak i u oválu.

Pro skok daleký jsou opět vybaveny lépe základní školy, kdy doskočiště má jedenáct škol, zatímco u škol středních jsou to doskočiště čtyři. Doskočiště pro výuku skoku vysokého je na devíti jmenovaných základních školách a na šesti středních školách. Navýšení počtu doskočišť pro skok vysoký oproti skoku dalekému je u středních škol dáno jeho umístěním do tělocvičen při absenci vlastních venkovních hřišť a atletických drah.

Z atletického vybavení potřebného pro výuku jsou školy vybaveny v dostatečném množství pro hody (míčky nebo granáty, vrhačské koule) a pro běh a nácvik startů startovními bloky. Pouze tři základní školy uvedly, že disponují výškově nastavitelnými překážkami, které patří na základních školách mezi rozšiřující učivo. Toto vybavení je rovněž na dvou středních školách.

Dostupnost atletických sportovišť nutných pro výuku mimo areál školy je u základních škol ve dvou případech 5 – 10 minut, všechny ostatní školy mají sportoviště dostupné do 5-ti minut. U středních škol je dostupnost atletického sportoviště do 5-ti minut u 5-škol, do 10 minut u čtyřech škol. U třech škol je dostupnost sportoviště pro výuku atletiky nad deset minut, což je pro vlastní délku výukové hodiny nevhodné.

Závěrem vyhodnocení zabezpečení atletiky je možno konstatovat, že výuku atletiky je možno přímo zajistit v areálech 66% základních škol a pouze necelých 8,5% zkoumaných středních škol, což ukazuje, že stále mnoho škol musí navštěvovat sportoviště jiných subjektů. Vznikají tak nejen náklady spojené s pronájmem sportovišť, ale je zde třeba i delší čas k přesunu na sportoviště na úkor vyučovací jednotky.

Tabulka č. 15

Počty vybraných atletických sportovišť v areálech základních škol dle okresů

okres	typ školy	Dráha na 100 metrů		Atletický ovál		Doskočiště	
	n=počet škol	přírodní	umělá	přírodní	umělý	Skok daleký	Skok vysoký
Jihlava	ZŠ n=5	3	0	2	0	4	2
Třebíč	ZŠ n=2	0	1	0	1	1	0
Žďár n Sáz.	ZŠ n=2	0	1	1	0	1	2
Pelhřimov	ZŠ n=3	0	2	1	0	2	2
Havl. Brod	ZŠ n=3	2	1	2	1	3	2

Tabulka č. 16

Počty vybraných atletických sportovišť v areálech středních škol dle okresů

okres	typ školy	Dráha na 100 metrů		Atletický ovál		Doskočiště	
	n=počet škol	přírodní	umělá	přírodní	umělý	Skok daleký	Skok vysoký
Jihlava	SŠ n=2	0	0	0	0	0	0
Třebíč	SŠ n=3	0	0	0	0	2	2
Žďár n Sáz.	SŠ n=3	1	0	0	0	1	2
Pelhřimov	SŠ n=2	0	0	0	0	1	2
Havl. Brod	SŠ n=2	0	0	0	0	0	0

6.2.2 Gymnastika

Pro otázky z oblasti gymnastiky bylo při sestavování dotazníku vycházeno z vybavení doporučeného k zabezpečení výukových hodin v základním i rozšiřujícím učivu pro žáky na základních i středních školách.

Z navrácených dotazníků je zřejmé, že oproti atletice je výuku gymnastiky možné zajistit na většině středních škol přímo v areálu školy a to i přesto, že vlastní gymnastický sál mají pouze dvě střední školy z posuzovaných a výuka tak probíhá v prostorech tělocvičny. U základních škol je gymnastický sál v šesti z posuzovaných patnácti zařízení. Pouze ve třech případech bylo uvedeno, že školy mají vlastní zrcadlovou stěnu a též tři vlastní taneční sál (v jednom případě se jedná o stejnou školu).

Čtyři školy uvedly, že nevlastní žádné nářadí ani náčiní (vyjma švihadel nebo tyčí, které byly ve všech obdržených odpovědích uvedeny, že jsou pro výuku v počtu minimálně 1ks na žáka), avšak dostupnost sportoviště s potřebným vybavením pro výuku gymnastiky je u těchto škol do pěti minut chůze od školy. Jednalo se o dvě základní a dvě střední školy.

Jedna škola má dostupné vybavení pro výuku vzdáleno více než 10 minut od školy, ve dvou případech je to 5-10 minut a všechny ostatní mají potřebné zázemí pro výuku přímo v areálu školy, či do pěti minut chůze od školy. Vzdálenost více jak 10 minut od školy je opět nutno považovat za krajně nevyhovující z hlediska času nutného k přesunu a času zbývajícimu pro vlastní výuku.

Jestliže v gymnastickém nářadí byl poměr zjištěného vybavení na základních i středních školách velice podobný, v gymnastickém náčiní byly oproti středním školám lépe vybaveny školy základní a to především v náčiní na moderní gymnastiku (stuhy a kužele), na aerobic (bedýnky) a ve vybavení míči (gymball, overbal)

Tabulka č. 17

Vybavení škol gymnastickým náčiním

Počet kusů	Stuhy a kužele		Bedýnky pro aerobic			Míče overball, gymbal		
	1-10	10-20	1-10	11-20	Více než 20	1-10	11-20	Více než 20
ZŠ _{n=15}	3	3	0	5	1	4	8	3
SŠ _{n=12}	1	2	3	2	0	4	0	1

V otázce vhodnosti zařízení pro výuku bylo ve dvou případech užívané zařízení hodnoceno jako nevyhovující svojí velikostí i stavem, v jednom případě byl uveden nevyhovující stav a v jednom případě pouze nevyhovující velikost pro výuku.

Tabulka č. 18

Vybavení vybraných gym. sálů a nářadí v areálech základních škol dle okresů

okres		Gymnas- tický sál	Gymnastic- ký koberec	Odrazový můstek	Trampo- lína	kruhy	kladina	bradla	hrazda	kůň
Jihlava	ZŠ n=5	1	3	5	3	4	4	3	4	4
Třebíč	ZŠ n=2	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Žďár nSáz.	ZŠ n=2	1	1	1	2	2	2	2	2	2
Pelhřimov	ZŠ n=3	2	1	2	2	2	2	1	2	1
Havl. Brod	ZŠ n=3	1	3	3	3	3	2	1	3	2

Tabulka č. 19

Vybavení vybraných gym. sálů a nářadí v areálech středních škol dle okresů

okres		Gymnas- tický sál	Gymnastic- ký koberec	Odrazový můstek	Trampo- lína	kruhy	kladina	bradla	hrazda	kůň
Jihlava	SŠ n=2	1	1	1	1	1	0	0	1	1
Třebíč	SŠ n=3	0	2	3	3	3	2	1	3	3
Žďár nSáz.	SŠ n=3	1	2	3	3	3	3	2	3	2
Pelhřimov	SŠ n=2	0	1	2	1	1	2	2	2	2
Havl. Brod	SŠ n=2	0	1	1	1	1	1	0	1	0

6.2.3 Sportovní hry

Přes 85% dotazovaných škol v odpovědích uvedlo, že disponuje ve svém areálu třemi ze čtyřech nejběžnějších sportovišť na sportovní hry (fotbal, volejbal, basketbal, házená) a ve velkém množství jsou rovněž rozšířeny i ostatní druhy sportovních her na školách, viz. následující tabulka. V tabulce není z dotazovaných her uveden stolní tenis (zajištěn na 77,8% dotazovaných škol), tenis (zajištěn na 48,1% škol), badminton (zajištěn na 44,4% škol), lední hokej (zajištěn na 23,6% škol), korfbal, ringet a squash (zajištěn shodně na 3,7% škol).

Čas nutný k dosažení potřebných sportovišť mimo areál školy pro výuku sportovních her je u pěti škol v rozmezí 5-10 minut (4 střední a 1 základní škola), ve všech ostatních školách jsou schopni přesunu na požadované sportoviště do 5-ti minut.

Tabulka č. 20

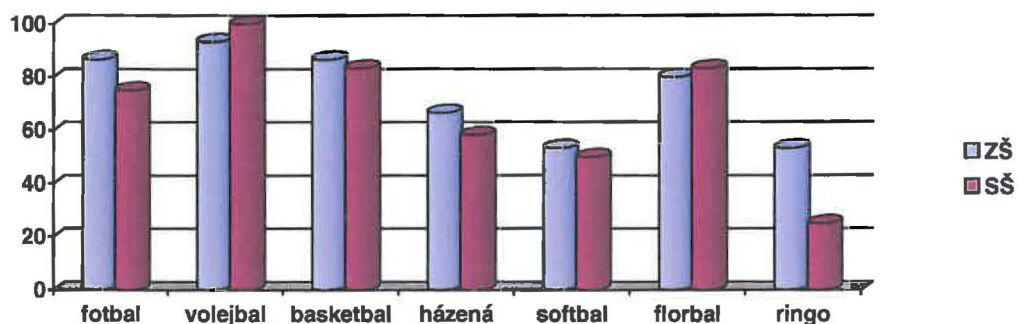
Počty vybraných využívaných sportovišť základních škol dle okresů

okres		fotbal	volejbal	basketbal	házená	softbal	florbal	ringo
Jihlava	ZŠ n=5	5	6	6	5	5	7	5
Třebíč	ZŠ n=2	1	2	1	1	1	1	1
Žďár n Sáz.	ZŠ n=2	3	3	2	1	2	2	2
Pelhřimov	ZŠ n=3	3	3	4	2	0	3	3
Havl. Brod	ZŠ n=3	3	4	4	2	0	2	1

Tabulka č. 21

Počty vybraných využívaných sportovišť na středních školách dle okresů

okres		fotbal	volejbal	basketbal	házená	softbal	florbal	ringo
Jihlava	SŠ n=2	0	2	1	1	0	2	2
Třebíč	SŠ n=3	4	3	3	2	3	3	0
Žďár n Sáz.	SŠ n=3	3	4	3	1	1	3	0
Pelhřimov	SŠ n=2	2	3	2	1	2	1	0
Havl. Brod	SŠ n=2	0	2	1	1	0	1	1

Graf č.1: Procentuelní zastoupení vybraných druhů sportovišť na školách

Tabulka č. 22

Možnosti využívat vybraná sportoviště dle klimatických podmínek

okres		volejbal		basketbal		házená		florbal	
		venkovní	kryté	venkovní	kryté	venkovní	kryté	venkovní	kryté
Jihlava	ZŠ n=5	2	4	2	4	3	2	2	5
	SŠ n=2	1	1	0	1	0	1	0	2
Třebíč	ZŠ n=2	1	1	0	1	1	0	0	1
	SŠ n=3	0	3	0	3	1	1	0	3
Žďár nSáz.	ZŠ n=2	1	2	0	2	0	1	0	2
	SŠ n=3	1	3	0	3	0	1	1	2
Pelhřimov	ZŠ n=3	2	2	2	2	1	1	1	2
	SŠ n=2	2	1	0	2	0	1	0	1
Havl. Brod	ZŠ n=3	1	3	1	3	1	1	0	2
	SŠ n=2	1	1	0	1	0	1	0	1

Tabulka č.23

Počty vybraných využívaných sportovišť podle jejich standard. rozměrů

okres		fotbal		volejbal		basketbal		házená		florbal	
		stand	zmen	stand	zmen	stand	zmen	stand	zmen	stand	zmen
Jihlava	ZŠ n=5	1	4	4	2	3	3	4	1	7	0
	SŠ n=2	0	1	2	0	0	1	1	0	1	1
Třebíč	ZŠ n=2	0	1	1	1	1	0	1	0	1	0
	SŠ n=3	2	2	3	0	3	0	2	0	1	2
Žďár nSáz.	ZŠ n=2	2	1	3	0	2	0	1	0	1	1
	SŠ n=3	0	3	4	0	1	2	1	1	2	1
Pelhřimov	ZŠ n=3	2	1	4	0	4	0	2	0	3	0
	SŠ n=2	2	0	2	1	1	1	0	1	1	0
Havl. Brod	ZŠ n=3	1	2	4	0	3	1	1	1	1	1
	SŠ n=2	0	0	1	1	1	0	0	1	0	1

Z obdržených materiálů je zřejmé, že pro výuku fotbalu, volejbalu, basketbalu, házené a florbalu má u základních škol 22 % a u středních škol 38,4% sportovišť z různých důvodů zmenšené rozměry, než jsou rozměry standardní pro danou sportovní hru.

Na základě provedeného průzkumu bylo zjištěno, že všechna zmenšená hřiště na základních školách (celkem 17) pro výše uvedené sportovní hry i přes své zmenšené rozměry vyhovují výuce tělesné výchovy v tomto směru. U středních škol oslovení pedagogové uvedli, že výuku provádějí na 20 zmenšených hřištích z celkového počtu 52. Z těchto 20 bylo celkem 10 označeno, že svými rozměry nevyhovují pro výuku.

Graf č. 2: Nevyhovující sportoviště na školách

Dostupnost sportovišť pro výuku sportovních her, která nejsou v areálu škol je u čtyřech ze sledovaných dvaceti sedmi škol v čase do 10-ti minut, ostatních dvacet tři škol má potřebné sportoviště dostupné do pěti minut a nebo přímo v areálu školy.

Ze sledovaného hygienického zařízení je u využívaných tělocvičen a sportovních hal k dispozici vždy šatna, toalety i sprcha, vyjma jednoho případu, kdy má zařízení pouze šatny a toalety. U venkovních sportovišť uvedlo přítomnost tohoto zázemí pouze 13 z 27 škol. V jednom dalším případě byla uvedena pouze šatna, jednou pouze toalety a jednou pouze sprcha. Ostatních 11 škol neuvedlo žádné hygienické zařízení ani šatnu. Situaci se sledovaným zázemím je nutné posoudit u venkovních hřišť jako nevyhovující.

6.2.4 Posilovny

Z hlediska zaměření tělesné výchovy na základních školách a věku vyučovaných je zřejmé, že tento druh škol nebude vždy vybaven na rozvoj svalové síly u žáků na posilovacích strojích. Nicméně mezi dotazované vybavení byly zařazeny např. rotopedy a spininková kola umožňující zatraktivnění výuky i pro žáky na tomto stupni škol. Tento druh vybavení je jen v šesti základních školách a to ještě vždy ve zcela nedostatečném počtu (1-2 rotopedy ve vybavení školy).

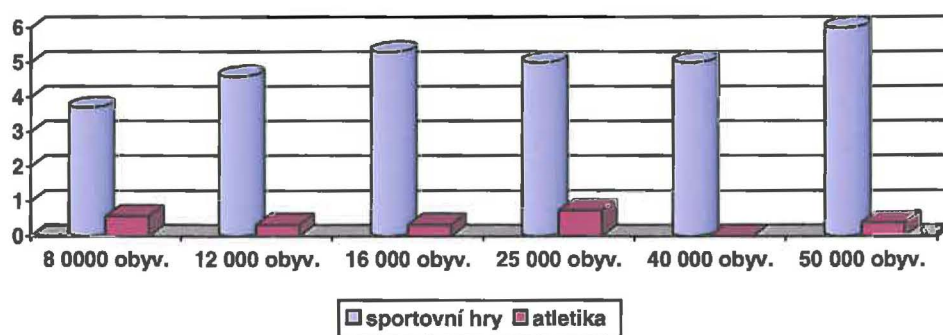
Podle vyhodnocení dotazníků nepatří tato oblast při školní tělesné výchově na středních školách mezi opomíjené, co se týče vlastního materiálního vybavení, kdy 9 z 12 posuzovaných středních škol uvedlo využívané vybavení posiloven vhodné pro výuku, avšak dostupnost tohoto zařízení byla v jednom případě více než 10 minut, což je doba pro přesun z hlediska výukové hodiny nevyhovující a ve čtyřech případech mezi pěti a deseti minutami. V ostatních případech byla doba pro přesun do pěti minut.

V jednom případě byla posilovna využívaná střední školou hodnocena jako nevyhovující pro výuku z hlediska své velikosti i z hlediska svého stavu.

U dvou posiloven využívaných středními školami byla označena nepřítomnost toalet, u posiloven využívaných základními školami byla třikrát zaznamenána nepřítomnost jakéhokoliv hygienického zařízení a šaten. Absenci toalet či sprchy považujeme pro zabezpečení výuky tělesné výchovy za nevyhovující.

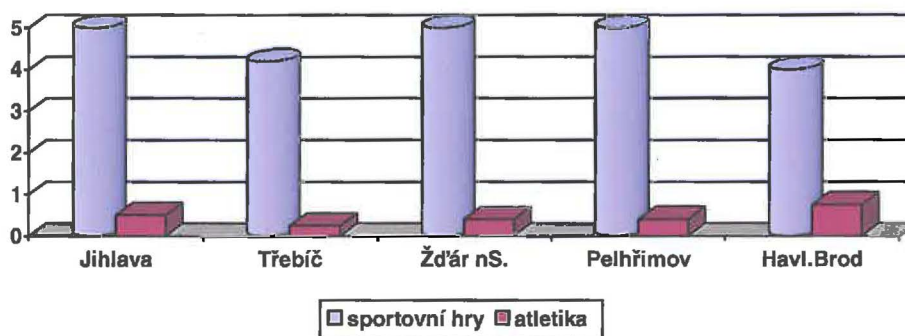
6.2.5 Porovnání dle velikosti sídel a okresů

U tohoto vyhodnocení jsme záměrně vycházeli ze sportovišť na provozování sportovních her (fotbal, volejbal, basketbal, házená, florbal) na školách v jednotlivých zúčastněných městech a následně vydělili počtem hodnocených škol daného města. Do hodnocení nejsou započteny školy, které hodnocený druh sportoviště nemají ve svém areálu. Sportoviště, která jsou uvedena nevyhovující, ale v areálech škol jsou započítána. Stejným způsobem je vytvořeno hodnocení v zajištění atletiky.

Graf č.3: Počet sportovišť na sportovní hry a atletiku na školách ve vztahu k velikosti sídla

Z grafu č. 3 je patrné, že se zvětšujícím se sídlem se současně zvětšuje počet sportovišť na provozování sportovních her ve školní TV, což neplatí u sportovišť na atletiku.

Graf č. 4: Počet sportovišť na sport.hry a atl. v přepočtu na jednu školu v rámci okresů

Nejvíce sportovních her mohou v průměru hrát v okrese Jihlava, Žďár nad Sázavou a Pelhřimov (5 druhů sportovišť na jednu školu), dále v okrese Havlíčkův Brod (4,2 sportoviště) a následuje okres Třebíč (4 sportoviště).

Na provozování je atletiky je nejvíce sportovišť v okrese Havlíčkův Brod (0,75 sportoviště v přepočtu na jednu školu), okrese Jihlava (0,5 sportoviště), následují okresy Žďár nad Sázavou a Pelhřimov (0,4 sportoviště) a okres Třebíč (0,25 sportoviště).

Atletická sportoviště, jak již bylo dříve uvedeno, jsou v deseti z posuzovaných jedenácti případech na základních školách a proto je nutno hodnotit četnost těchto sportovišť ve vztahu k základním školám.

6.2.6 Porovnání dle zřizovatelů škol

Ze zúčastněných základních patnácti škol je jedna, která má jiného zřizovatele, než je obec či město. Jedná se o církev. Tato škola v anketě uvedla, že nevlastní žádná sportoviště a disponuje pouze nářadím a náčiním na gymnastiku. V otázce didaktických pomůcek je vybavení této školy ve srovnání s ostatními školami nadprůměrné – uvedla, že vlastní všechny dotazované didaktické pomůcky pro výuku. I přes absenci všech sportovišť v areálu školy je výuka dle provedeného výzkumu zajištěna na sportovištích vzdálených nejdále 5 minut od školy.

Mezi hodnocenými dvanácti středními školami je také jedna s jiným zřizovatelem, než je krajský úřad. Opět se jedná o školu církevní. Tato škola patří mezi 92 % námi posuzovaných středních škol, které nemají ve svém areálu sportoviště na výuku atletiky. Pro výuku gymnastiky škola spadá do 58 % středních škol, jež mohou gymnastiku vyučovat bez jakéhokoliv omezení. Sportovní hry jsou zajištěny v kryté tělocvičně a umožňují výuku volejbalu, florbalu, házené a basketbalu, i když poslední dvě hry na zmenšeném, než standardním hřišti. Současně má tato škola možnost využívat své venkovní hřiště na fotbal a softbal. Vybavení na sportovní hry je z hlediska možností v porovnání s ostatními středními školami nadprůměrné. Tato střední škola je jedna ze dvou, které nemají posilovnu.

6.3 Vhodnost sportovišť

Posuzována byla velikost a stav užívaných sportovišť pro atletiku, gymnastiku, posiloven a jednotlivých sportovních her. U obdržených dat z jednotlivých škol označených jako nevyhovující stavem či velikostí nebyl dále zkoumán důvod tohoto stavu, ani jiné posouzení či srovnání s normami či jinými předpisy zda je dané zařízení možno kvalifikovat tímto způsobem.

Z hlediska využívání sportovišť školami je nejvhodnější posouzení škol základních a škol středních odděleně. U škol základních nejsou hodnoceny posilovny.

Z celkového počtu patnácti základních škol byl ve dvou případech uveden nevhodný stav i velikost sportoviště na gymnastiku, v jednom případě pouze velikost a v jednom pouze nevhodný stav sportoviště. U atletických sportovišť byl jednou uveden nevyhovující stav i velikost, ve dvou případech pouze velikost a ve dvou případech pouze nevyhovující stav sportoviště. Hřiště a sportoviště pro sportovní hry byly posuzovány pro fotbal, volejbal, házenou a basketbal zvlášť. A to jak venkovní, tak krytá, vždy v počtu, ve kterém byly uvedeny jednotlivými školami. Ve sportovištích pro sportovní hry se jednalo o dva případy nevhodného stavu sportoviště (1x fotbal, 1x basketbal).

Tabulka č. 24

Nevyhovující sportoviště využívaná základními školami

sportoviště	posuzovaný počet	nevyhovující velikost	nevyhovující stav
Gymnastika	15	3	3
Atletika	15	3	3
Sportovní hry	61	0	2

U středních škol nevyslovila žádná škola výhrady k zabezpečení gymnastiky. U atletického zázemí jedna škola uvedla nevyhovující stav i velikost zařízení. V hodnocení hřišť pro sportovní hry byl celkem pětkrát označen nevyhovující stav i velikost (2x fotbal, 1x volejbal, 1x basketbal, 1x házená) a v dalších pěti případech pouze velikost hřiště (2x fotbal, 2x basketbal, 1x házená). Zařízení posiloven bylo hodnoceno dvakrát nevyhovující jak svojí velikostí, tak i svým stavem.

Tabulka č. 25

Nevyhovující sportoviště využívaná středními školami

sportoviště	posuzovaný počet	nevyhovující velikost	nevyhovující stav
Gymnastika	12	0	0
Atletika	2	1	1
Sportovní hry	41	10	1
Posilovna	12	2	2

6.4 Ostatní sportoviště pro výuku TV

U dotazů na sportoviště ztraktivnější výuku pět základních škol uvedlo, že má ve svém areálu lezeckou stěnu a další dvě školy mají toto zařízení v případě zájmu dostupné mimo areál školy. U středních škol je lezecká stěna dostupná mimo areál ve čtyřech případech.

Dráha pro skateboard nebo kolečkové brusle je dostupná pro sedm základních škol a tři střední školy.

Jedna základní škola odpověděla kladně na vlastnictví lanových drah pro možnou výuku. Další dvě základní a dvě střední školy mají lanové dráhy dostupné.

Při vlastnictví či možnosti využívat uvedená zařízení nebyl zjištěn vliv velikosti sídla a školy tyto zařízení se v uvedeném množství nacházejí v různých městech kraje Vysočina, s různým počtem obyvatel.

Zimní stadiony jsou dostupné pro dvacet pět z dvaceti sedmi škol a všechny školy možnost výuky na zimním stadionu využívají. Zbylé dvě školy uvedly, že k výuce bruslení využívají při vhodných klimatických podmínkách rybníky.

Všechny základní školy využívají k organizaci kurzů plavecké bazény. Tyto bazény se vždy vyskytují v našem průzkumu v městech až od 16 000 tisíc obyvatel a proto školy působící v menších městech a obcích musí za výukou dojíždět. Výjimku tvoří město Humpolec (do 12 000 tisíc obyvatel), kde se v jediném takto velkém městě nachází krytý plavecký bazén. Ze středních škol je krytý plavecký bazén dostupný pro osm z dvanácti škol zúčastněných ve výzkumu a všechny tyto školy jej využívají pro výuku. Pouze dvě školy organizují plavecké kurzy. Čtyři střední školy se k otázce nevyjádřily.

Další kurzy organizované školami jsou kurzy lyžařské, které organizují všechny oslovené školy. Kurzy turistiky jsou organizovány na pěti základních školách a osmi středních školách. Cyklistické kurzy pořádají tři základní školy a osm škol středních.

6.5 Možnosti využívání přírodních sportovišť školami

K možnosti přístupu a využití přírodních sportovišť (parky, lesy, apod.) v rámci výuky TV se vyjádřilo 25 z 27 dotazovaných škol. Ve všech zaznamenaných odpovědích školy uvedly, že mají možnost využít uvedená přírodní sportoviště pro TV. Z těchto 25 škol jich 23 sportoviště využívá. Dvě školy uvedly, že využívají v zimních měsících pro zajištění bruslení zamrzlé rybníky (absence zimních stadionů v těchto městech).

Při rozdělení škol dle velikosti sídel patří školy, které se k otázce nevyjádřily do 40-ti a 50-ti tisícových měst. Při stejném dělení spadají školy sportoviště dle svého sdělení nevyužívající jedna do obcí s 8 tisíci obyvateli a jedna s 50-ti tisíci obyvateli.

Ze škol, které se nevyjádřily, a které sportoviště nevyužívají, se jedná o dvě základní a dvě střední školy.

V možnosti přístupu k přírodním sportovištím v rámci výuky tělesné výchovy je možné konstatovat, že školy v našem výběru mají možnost tyto lokality pro výuku použít bez vlivu velikosti daného sídla a typu školy.

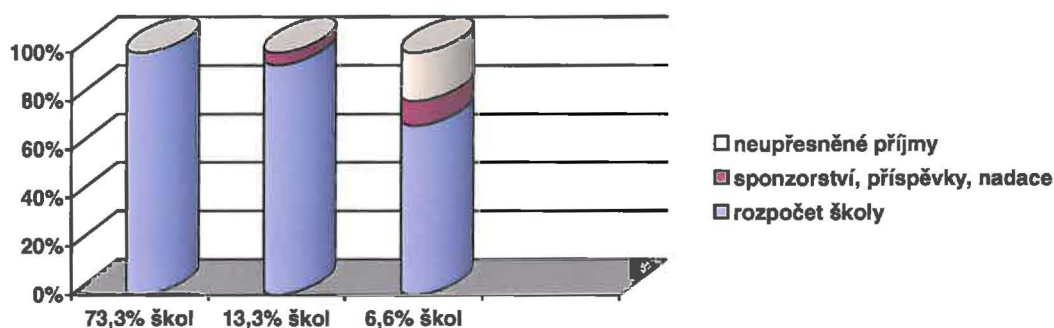
Tabulka č. 26

Využívání přírodních sportovišť školami

velikost sídla (obyvatel)	přírodní sportoviště		neodpovědělo
	využívá	nevyužívá	
do 8 000	7	1	
do 12000	3		
do 16 000	3		
do 25 000	4		
do 40 000	2		1
do 50 000	4	1	1

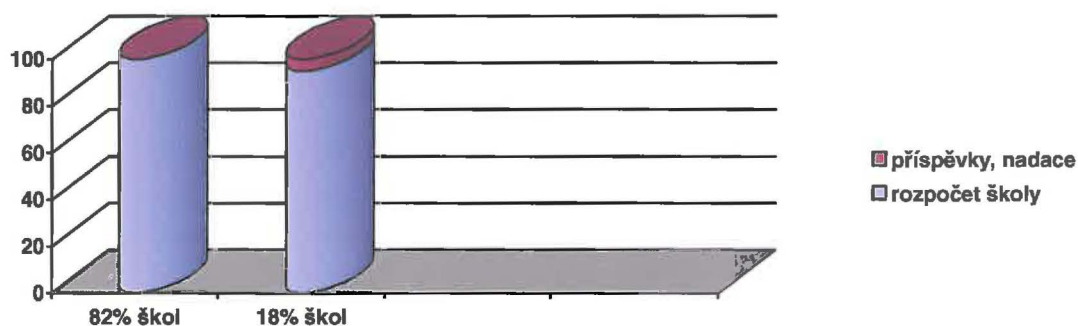
6.6 Finanční zabezpečení TV

Na otázku týkající se finančního zajištění výuky odpovědělo dvacet šest z dvaceti sedmi zúčastněných škol, přičemž jedna odpověď nemůže být pro svoji nesrozumitelnost vyhodnocena

Graf č. 5: Finanční zabezpečení TV na základních školách

U základních škol je TV v 73,3% hrazena pouze z rozpočtu školy. V 13,3% je tělesná výchova hrazena zhruba z 95% (90-99%) z rozpočtu školy a zbývající objem financí je ze sponzorství, příspěvků a nadací. Jedna škola uvedla, že na provoz TV přispívá z rozpočtu školy ze 70%, 10% je ze sponzorství a zbývajících 20% tvoří ostatní příjmy (neupřesněné).

Graf č. 6: Finanční zabezpečení TV na středních školách

Sledované střední školy mají všechny výlohy spojené s materiálním zajištěním tělesné výchovy hrazeny pouze z rozpočtu školy v necelých 82%. Ve zbývajících případech se na

zajištění rozpočet školy podílí v 90-99%. I u tohoto typu škol tvoří zbývající % v zajištění TV příspěvky a nadace.

V oblasti výdeje finančních prostředků na konkrétní účely se situace odvíjí podle toho, zda, zkoumané školy mají vlastní sportoviště. Školy nevlastnící žádné tělovýchovné zařízení ani sportoviště vydají na pro nájmy těchto chybějících sportovišť až celou částku určenou na tělesnou výchovu (tři případy středních škol).

Vyjma uvedeného případu třech středních škol je situace na školách v kraji Vysočina velice podobná jak v rozdělení pole typu školy, tak i podle jednotlivých okresů a proto jsou uvedena data souhrnná za všechny zúčastněné školy.

Největší finanční zátěž pro tělesnou výchovu je nákup náradí a náčiní, jenž tvoří souhrnně kolem 65% z částky na TV. Následují opravy tohoto náradí a náčiní, které odčerpávají v průměru necelých 13%. Dalších 12,5% je vydáváno na pořizování didaktických pomůcek a zbylá částka je vydávána na zmiňované pronájmy potřebných zařízení a na jiné, školami neuvedené účely.

V otázce údržby využívaných sportovišť se u 84 % škol různým podílem na údržbě podílí učitelé či jiný zaměstnanec školy. U zbývajících škol tuto činnost zajišťují pouze externí firmy.

6.7 Využití didaktických pomůcek při výuce TV

Školy byly v anketě dotazovány na využívání těchto didaktických pomůcek: magnetofon, video, DVD, promítačka, počítač, projektor, videokamera, fotografie a dále měly možnost uvést jiné pomůcky využívané při výuce.

Výsledky průzkumu ukázaly, že promítačky byly nahrazeny modernějšími přístroji a na školách se vyskytují již v méně než 30% případech a tam kde jsou, je vždy k dispozici ještě počítač nebo DVD. Z tohoto důvodu nebudou dále vyhodnocovány a započítávány do výsledků.

Všechny dotazované didaktické pomůcky má k dispozici 60% základních škol. Dalších 20% základních škol má k dispozici šest ze sedmi dotazovaných pomůcek. Zbývajících dvacet procent škol uvedlo, že má k dispozici pouze tři z uvedených pomůcek pro výuku. Další pomůcky pro výuku základní školy uvedly výsledkové tabule a dataprojektory.

Ze středních škol vlastní všechny dotazované pomůcky pouze 33,3%. Jedna další škola má šest ze sedmi pomůcek. Dvě školy disponují pěti a dvě školy čtyřmi pomůckami. Jedna škola uvedla, že má k dispozici tři druhy didaktických pomůcek a jedna škola uvedla, že vlastní pouze magnetofon a fotografie.

Tabulka č. 27

Zabezpečení didaktickými pomůckami na školách (v %)

	základní školy	střední školy
magnetofon	100	100
video	100	83,3
DVD	100	75
počítač	93,3	58,3
projektor	86,6	50
videokamera	73,3	50
fotografie	80	75

Z uvedených údajů v tabulce č. 28 vyplývá, že v oblasti didaktických pomůcek jsou lépe vybaveny základní školy.

Vlastní využívání těchto pomůcek při výuce je přibližně stejné na základních i středních školách. Nejčastěji využívány jsou magnetofony, u kterých školy ve většině případů uvedly, že je využívají více než dvacetkrát za školní rok. Na druhém místě školy využívají video a pak následují fotografie a DVD.

6.8 Nejoblíbenější sport při výuce TV

Součástí otázek ankety byl i dotaz pro učitele TV na nejoblíbenější sport mezi žáky na školách. Očekávané odpovědi měli dát odpověď na otázku, který sport má největší podporu mezi žáky a který druh sportoviště je proto nejčastěji využíván. Tato otázka byla vyhodnocována zvlášť pro chlapce a dívky. V anketě byly uvedeny disciplíny atletika, fotbal, basketbal, volejbal, gymnastika, posilování, plavání a dále byla ponechána možnost uvést případný jiný druh provozovaného nejoblíbenějšího sportu. Tato možnost se nakonec stala nejčastěji uváděnou odpovědí a doplňovaný sport byl florbal.

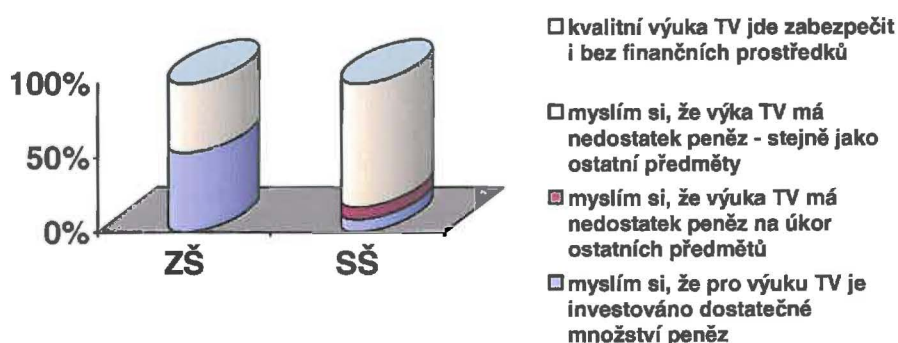
Na základních školách je mezi chlapci nejoblíbenější florbal a fotbal, které byly uvedeny na čtrnácti z patnácti zúčastněných škol. V jednom případě byl uveden lední hokej. Mezi dívkami je výběr nejoblíbenějšího sportu různorodější. Nejraději mají dívky gymnastiku (uvedena 5x), basketbal (3x) a volejbal shodně s florbalem a atletikou (2x). Dále byla uvedena vybíjená a plavání.

Na středních školách je chlapců rovněž nejoblíbenější florbal a fotbal (uveden 8x), posilování a volejbal. Mezi dívkami je nejpopulárnější jednoznačně volejbal (8x), florbal (2x) a posilování.

Z výsledků lze prohlásit, že při hodinách tělesné výchovy má florbal největší popularitu mezi chlapci a to jak na základních, tak i na středních školách. Mezi dívkami je nejoblíbenější volejbal a to rovněž na obou typech škol.

6.9 Názor pedagogů na finanční zabezpečení výuky TV

Na závěr dotazníku byla vyplňujícím položena otázka na jejich názor na finanční zabezpečení výuky TV. Odpovědi na tuto otázku do značné míry korespondují s výsledky celého prováděného průzkumu. Ve všech případech, kdy byly vzájemně porovnávány hodnoty mezi základními a středními školami byly lépe vybaveny základní školy i přes to, že v oblasti gymnastiky a atletiky měly více hodnocení nevyhovujícího stavu, tak v poměru sportovišť, jednotlivého vybavení i didaktických pomůcek byly zabezpečeny lépe a z toho jsou patrné i odpovědi pedagogů.

Graf č. 7: Názory pedagogů na finanční zabezpečení TV

Z grafu č. 7 vyplývá, že přes 53% pedagogů základních škol odpovídajících na položenou otázku je spokojeno s množstvím peněz vynaložených na zajištění školní tělesné výchovy a necelých 47% si jich myslí, že pro výuku TV je nedostatek peněz stejně jako v ostatních předmětech. Naproti tomu pedagogů středních škol je přesvědčeno o nedostatku finančních prostředků pro výuku více jak 83%. Dalších více jak 8% s investicemi do zabezpečení TV souhlasí a zbývajících 8% si myslí, že TV má nedostatek peněz pro výuku na úkor ostatních předmětů.

7. Problémy spojené se sběrem dat

Při prováděném průzkumu byla zaznamenána velmi nízká návratnost dotazníků. Tato skutečnost byla pravděpodobně zapříčiněna hned několika faktory, které spolu ve výsledku vytvořily návratnost pouhých 21,6 % odeslaných dotazníků.

Těmito faktory jsou:

- termín a čas, kdy byl prováděn sběr dat ze škol – i přesto, že bylo počítáno s účastí dotčených pedagogických pracovníků na lednových kurzech lyžování organizovaných školami, tak časová prodleva pro kontakt mezi řediteli a jednotlivými učiteli TV byla tak velká, že aktuálnost spolupráce ze strany jednotlivých ředitelů pravděpodobně vyprchala ještě před předáním dotazníku daným učitelům, byť byl sběr dat prováděn prakticky dva celé kalendářní měsíce. Druhým faktorem hovořícím pro špatné načasování bylo pololetí školního roku – při telefonickém kontaktu s řediteli bylo ve čtyřech případech zaznamenáno přímé odmítnutí spolupráce z důvodu blížícího se pololetí a tedy z velké zaneprázdněnosti pedagogů na školách (po pololetí nebyl ani z jedné z těchto čtyř škol v měsíci únoru obdržen ani vyplněný dotazník, ani jakákoliv zpráva ve smyslu dříve rozeslané žádosti). Jeden ředitel odmítl spolupráci z jiného časového důvodu, a to že právě na škole probíhá inspekční kontrola. Ani z této školy nebyl v následujících týdnech obdržen žádný materiál pro výzkum, ani jakákoliv zpráva.
- systém, kdy první odesílání žádosti o spolupráci bylo provedeno vždy hromadným e-mailem na všechny základní školy v jednotlivém okrese a poté na všechny střední školy v témže okrese. Stejným způsobem bylo obesláno všech pět okresů kraje Vysočina. Tato hromadná žádost, která v jednom případě byla rozeslána až na třináct škol najednou, se mohla zdát neosobní a tedy nedostatečně motivovala ke spolupráci. Zejména, když vedle e-mailové adresy oslovené školy byly adresy např. dalších pěti škol nacházejících se ve stejném městě.

- spolupráce na výzkumu s fyzickou osobou (studentem) byla pro školy naprosto dobrovolná a nezávazná a tedy z ní nevyplývaly žádné výhody a při odmítnutí spolupráce žádné postihy (jen ve dvou případech z obdržených materiálů došlo k částečně subjektivnímu hodnocení a tedy k projevení aktivity nad rámec vyplnění jinak převážně uzavřených otázek). V několika případech došlo k ujištění ředitele školy, že dotazník byl předán zodpovědným pedagogům, kteří ho vyplněný zašlou zpět, ale ani po opětovném kontaktu se tak nestalo.

- otevřené odmítnutí z důvodu, kdy na školy chodí mnoho podobných dotazníků a tam se z principu nevěnují žádnému, i když bylo pro studentskou práci vysloveno pochopení.

Závěr

Provedeným šetřením na zúčastněných školách a rozbořením zjištěných dat je možné konstatovat, že:

- základní školy mají v 93% ve svém areálu tělocvičnu nebo venkovní hřiště, střední školy tyto zařízení mají ve více jak 91%, což je v porovnání s uváděnou celorepublikovou hodnotou z roku 1999 (střední a základní školy 75% společně) nárůst v průměru o 17%.
- bez sportoviště je ze zúčastněných jedna základní a jedna střední škola, v obou případech jsou sportoviště potřebná pro výuku dostupná do pěti minut. Pro uvedenou střední školu byla v průběhu vyhodnocení průzkumu schválena krajským úřadem stavba sportovní haly s termínem dokončení do dvou let.
- při vzájemném porovnání základních a středních škol je možno z výsledků průzkumu konstatovat, že základní školy jsou celkově lépe vybaveny pro výuku tělesné výchovy než školy střední. Největší rozdíly jsou ve vlastnictví atletických sportovišť, kdy více jak 66% základních škol disponuje tímto zařízením a středních škol pouze necelých 9%. Možnost využívat tělocvičny a hřiště mají také lepší na základních školách, ale současně bylo z těchto škol více tělocvičen a hřišť hodnoceno nevyhovujících pro výuku z důvodu stavu zařízení.
- podrobné srovnání možností škol pro výuku TV podle jejich zřizovatelů nebylo provedeno u základních škol (zúčastnila se jediná a bez vlastních sportovišť). U středních škol se zúčastnila také jediná škola a její zabezpečení a možnosti pro výuku školní TV je možné brát ve vztahu k ostatním hodnoceným středním školám za nadprůměrné
- byla zjištěna závislost velikosti sídla působnosti školy na jejím vybavením sportovišti pro sportovní hry. Se zvětšujícím se sídlem se zvětšuje i počet hodnocených sportovišť a dále se zvětšuje možnost rozšířit výuku (zimní stadion, plavecký bazén apodob.)
- ve všech osmnácti městech, kde byl průzkum proveden, mají školy možnost využívat pro výuku tělesné výchovy přírodní sportoviště, které využívají.

Tato práce přinesla pohled na tělovýchovná zařízení od jejich počátku až po současnost. Jsou zde uvedena některá kritéria, která zohledňují případnou výstavbu těchto zařízení v dnešní době a to nejen v naší republice, ale i některých dalších států Evropy.

Při sestavování dotazníku jsme se přesvědčili o náročnosti tohoto procesu pokud má dotazník obsahovat všechny potřebné údaje pro provedení zamýšleného průzkumu. Provedený pedagogický průzkum naznačil, nakolik jsou odpovědní zaměstnanci škol ochotni spolupracovat při výzkumu a sběru dat prováděném formou rozesílání ankety pomocí elektronické pošty. I přes nízkou účast škol na výzkumu (ze všech pěti okresů kraje Vysočina se vrátilo od 16,6 do 26,3% rozeslaných dotazníků), bylo možné vytvořit obraz o podmínkách zajištění jednotlivých součástí tělesné výchovy a vyhodnotit je, popřípadě vzájemně porovnat mezi sebou. A to buď podle typů škol, nebo podle okresní působnosti.

Dílejší vyhodnocení prokázaly značné rozdíly v možnostech jednotlivých škol v rámci výuky tělesné výchovy, avšak žádná škola v dotazníku neuvedla, že neprovádí výuku v dotazovaných směrech z důvodu nedostupnosti potřebného tělovýchovného zařízení. Nedostupností vlastních sportovišť v areálech škol, jejich nevyhovující velikostí nebo špatným stavem jsou způsobena omezení a výuka následně neprobíhá v celém rozsahu.

Jak bylo uvedeno výše, tak při vzájemném porovnání základních a středních škol jsou lépe vybaveny školy základní. Největší rozdíl v jejich prospěch je v atletickém vybavení a možnostech výuky sportovních her. Výuka gymnastiky je zajištěna na obou typech škol na přibližně stejné úrovni. Střední školy mají naopak lépe vybavené posilovny.

Lepší stav v zabezpečení TV na základních školách naznačuje i větší počet lezeckých stěn v areálech škol a dokonce i vlastnictví lanových drah. Tyto sportoviště ztraktivnější výuku mají některé zkoumané střední školy dostupné, ale v areálu je nemá žádná.

V zajištění kurzů v rámci tělesné výchovy pro své žáky je situace na obou typech škol situace vyrovnaná.

Celkovou situaci ve vzájemném porovnání podtrhují názory dotázaných pedagogů, podle jejichž odpovědí je s množstvím peněz na školní tělesnou výchovu spokojeno 53% učitelů na základních školách proti 8% spokojených učitelů tělesné výchovy na školách středních.

Tato práce bude poskytnuta všem školám zúčastněným na výzkumu pro jejich potřeby při obnově a doplňování sportovního vybavení a dále nabídnuta odboru školství, kultury a tělovýchovy na krajském úřadě v Jihlavě k seznámení se zjištěnou situací na jednotlivých školách.

Literatura

- ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE. Plnění Národního programu rozvoje sportu pro všechny v ČR v základních a středních školách. *Tělesná výchova a sport mládeže*, 2003. Roč. 69, č. 7, s. 13-16
- ČERVENKA, Z., *Sport, stát, společnost*. 1. vyd. Praha : Univerzita Karlova-FTVS, 2000. 338 s. ISBN 80-86317-06-04, Problematika sportovních a tělovýchovných zařízení, s.179 - 186
- DOVALIL, J., aj. *Výkon a trénink ve sportu*. 1. vyd. Praha : Olympia, 2002. 336 s. ISBN 80-7033-760-5.
- DOSTÁL, M., *Pohled do budoucnosti tělesné výchovy jako předmětu vyučovaného na ZŠ*. Praha, 2006. 56 s. Diplomová práce na Fakultě tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy. Vedoucí diplomové práce Pavel Tilinger
- DUDEK, L., POSPÍŠILOVÁ M., a ŠTUMBAUER J. *Výstavba tělovýchovných zařízení*. 1. vyd. Praha: SPN, 1986. 106 s.
- FLEMR, L. Urbanismus sportovních zařízení – historie a současnost. *Česká kinantropologie*, 2007. Roč. 11, č.1, s. 93-105
- FRÖMEL, K., aj. *Struktura sportovních zájmů a pohybových aktivit mládeže : závěrečná výzkumná zpráva z řešení výzkumného projektu MŠMT ČR za roky 1995 – 1997*. Olomouc : Fakulta tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci, 1998. 121 s.
- HLADIL, J. *Tělovýchovná zařízení*. 1. vyd. Praha : SPN, 1978. 101 s.
- JEŘÁBEK, J., aj. *Vzdělávací program základní škola*. 1. vyd. Praha : Fortuna, 1996. 280 s. ISBN 80-7168-337-X
- KOVÁŘ, R., aj. Testování motorické výkonnosti. *Tělesná výchova a sport mládeže*, 1993. Roč. 59, č. 5, s. 3-63
- KÖSL, J., ŠTUMBAUER J., a WAIC M. *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. dotisk. Praha : Karolinum, 2002. 160 s. ISBN 80-7184-608-2
- MATOUŠEK, J. *Zařízení pro pohybovou rekreaci: kde, s čím a čem denně cvičit*. Praha : Olympia, 1985. 186 s.
- MELICHER A., a VARGA, I. Prieskum súčasného stavu a podmienok tělesnem výchovy na stredných školách v Slovenskej republike. *Telesná výchova & šport*, Nitra : Cartprint. 1995. Roč. 5, č. 1-2, s. 18-21

- NOVOTNÝ, J. *Ekonomika sportu*. 1. vyd. Praha : ISV, 2000. 264 s. ISBN 80-85866-68-4
- PELIKÁN, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. dotisk 1. vyd. Praha: Karolinum, 2004. 270 s. ISBN 80-7184-569-8
- PETR, O. aj. *Didaktika gymnastiky ve školní tělesné výchově*. 1. vyd. Praha : SPN, 1983. 150 s.
- POTMĚŠIL, J., a RÝDL, M. Prožitek nebo výkon. *Tělesná výchova a sport mládeže*, 1997. Roč. 63, č.1, s. 6-8
- RYCHTECKÝ, A., a FIALOVÁ, L. *Didaktika školní tělesné výchovy*. 2. vyd. Praha : Karolinum, 1998. 172 s. ISBN 80-7184-659-7
- SKOPOVÁ, M., a ZÍTKO, M. *Základní gymnastika*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2005. 180 s. ISBN 80-246-0973-8
- VOREL, M. *Stavby pro tělovýchovu a sport*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 1991. 264 s. ISBN 80-7066-388-X
- ZDENĚK, D. *Stavby a zařízení pro tělesnou výchovu*. 1. vyd. Praha : SPN, 196 s.

Právní předpisy

Učební osnova předmětu tělesná výchova SOU, SOŠ, čtyřletá gymnázia a vyšší ročníky víceletých gymnázií, MŠMT, 1996

Usnesení vlády č. 2/1999, Koncepce státní politiky v tělovýchově a sportu v České republice

Dostupné z: http://www.cstv.cz/jihlava/dokumenty_o_sportu.htm [cit. 2008-04-03]

Usnesení vlády č. 17/2000, Národní program rozvoje sportu pro všechny

Dostupné z: http://www.cstv.cz/jihlava/dokumenty_o_sportu.htm [cit. 2008-04-03]

Usnesení vlády č. 673/2003 ke Směrům státní politiky ve sportu na léta 2004 – 2006

Dostupné z: http://www.cstv.cz/jihlava/dokumenty_o_sportu.htm [cit. 2008-04-03]

Zákon č. 115/2001 Sb. Zákon o podpoře sportu ve znění zákona č. 219/2005 Sb.

Dostupné z: http://www.cstv.cz/jihlava/dokumenty_o_sportu.htm [cit. 2008-04-03]

Elektronické prameny

Adresář škol a školských zařízení v kraji Vysočina.

Dostupné z:

http://www.krvysocina.cz/vismo/dokumenty2.asp?u=450008&id_org=450008&id=1007060&p1=0&p2=&p3= [cit. 2008-04-03]

Bílá kniha o sportu.

Dostupné z: http://www.cstv.cz/jihlava/dokumenty_o_sportu.htm [cit. 2008-04-03]

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy kraje Vysočina 2008.

Dostupné z: <http://www.kr->

[vysocina.cz/vismo/dokumenty2.asp?u=450008&id_org=450008&id=1862530&p1=0&p2=&p3](http://www.krvysocina.cz/vismo/dokumenty2.asp?u=450008&id_org=450008&id=1862530&p1=0&p2=&p3) [cit. 2008-04-03]

Evropská charta sportu.

Dostupné z: http://www.cstv.cz/jihlava/dokumenty_o_sportu.htm [cit. 2008-04-03]

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

Dostupné z: <http://www.rvp.cz/sekce/58> [cit. 2008-04-03]

Seznam zkratek

ČOS	Česká obec Sokolská
ČSTV	Československý svaz tělesné výchovy
DTJ	Dělnická tělocvičná jednota
DTO	Dobrovolná tělovýchovná organizace
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
OH	Olympijské hry
ROH	Revoluční odborové hnutí
RVP	Rámcový vzdělávací program
SVTVS	Státní výbor pro tělesnou výchovu a sport
ŠVP	Školní vzdělávací program
TV	Tělesná výchova
TZ	Tělovýchovné zařízení

Seznam tabulek

Tab. 1: Statistická čísla o počtech tělocvičen a sportovních hal.....	22
Tab. 2: Podrobné urbanistické ukazatele pro tělovýchovu a sport z roku 1960.....	23
Tab. 3: Standardy bez započítání přilehlých ploch.....	25
Tab. 4: Standardy se započítáním přilehlých ploch.....	25
Tab. 5: Souhrnné urbanistické ukazatele pro tělovýchovu a sport z roku 1960.....	25
Tab. 6: Urbanistické ukazatele pro tělovýchovu a sport platné v současnosti.....	26
Tab. 7: Přehled počtu škol ve výběru dle okresů a typu škol.....	27
Tab. 8: Přehled středních škol ve výběru dle okresů a zřizovatelů.....	29
Tab. 9: Přehled zúčastněných měst a obcí dle jednotlivých okresů.....	29
Tab. 10: návratnost dotazníků v jednotlivých kolech průzkumu.....	35
Tab. 11: návratnost dotazníků základních škol.....	36
Tab. 12: návratnost dotazníků středních škol.....	36
Tab. 13: Cvičební plocha využívaná školami pro TV.....	38
Tab. 14: Srovnání průměrné cvičební plochy dle velikosti sídel	39
Tab. 15: Počty vybraných atletických sportovišť v areálech základních škol dle okresů.....	41
Tab. 16: Počty vybraných atletických sportovišť v areálech středních škol dle okresů.....	41
Tab. 17: Vybavení škol gymnastickým náčiním.....	42
Tab. 18: Vybavení vybraných gym. sálů a nářadí v areálech základních škol dle okresů.....	43
Tab. 19: Vybavení vybraných gym. sálů a nářadí v areálech středních škol dle okresů.....	43
Tab. 20: Počty vybraných využívaných sportovišť základních škol dle okresů.....	44
Tab. 21: Počty vybraných využívaných sportovišť středních škol dle okresů.....	44
Tab. 22: Možnosti využívat vybraná sportoviště dle klimatických podmínek.....	45
Tab. 23: Počty vybraných využívaných sportovišť podle jejich standard. rozměrů.....	46
Tab. 24: Nevyhovující sportoviště využívaná základními školami.....	50
Tab. 25: Nevyhovující sportoviště využívaná středními školami.....	51
Tab. 26: Využívání přírodních sportovišť školami.....	53
Tab. 27: Zabezpečení didaktickými pomůckami na školách (v %).....	56

Seznam obrázků a grafů

Obrázek č. 1: Cíle tělesné výchovy	14
Graf č. 1: Procentuelní zastoupení vybraných druhů sportovišť na školách.....	45
Graf č. 2: Nevyhovující sportoviště na školách.....	46
Graf č. 3: Počet sportovišť na sportovní hry a atletiku na školách ve vztahu k velikosti.....	48
Graf č. 4: Počet sportovišť na sport.hry a atl. v přepočtu na jednu školu v rámci okresů.....	48
Graf č. 5: Finanční zabezpečení TV na základních školách.....	54
Graf č. 6: Finanční zabezpečení TV na středních školách.....	54
Graf č. 7: Názory pedagogů na finanční zabezpečení TV.....	58

Přílohy

Příloha 1

Dotazník

ŠKOLA

POČET ŽÁKŮ ŠKOLY.....

PRŮMĚRNÝ POČET ŽÁKŮ PŘI HODINĚ TV.....

1. Z JAKÝCH PROSTŘEDKŮ JE ZABEZPEČENA ŠKOLNÍ TV? v (%)

a) z rozpočtu školy b) sponzorská činnost c) příspěvky a nadace d) jiné příjmy školy

2. FINANCE NA ŠKOLNÍ TV JSOU VYDÁVÁNY ZEJMÉNA NA : v (%)

a) didaktické pomůcky b) pronájem nevlastních sportovních zařízení c) nákup náradí a náčiní d) oprava náradí a náčiní e) jiné

3. ÚDRŽBU SPORTOVIŠŤ, ZAŘÍZENÍ, NÁRADÍ A NÁČINÍ PROVÁDÍ:

a) zaměstnanec školy b) externí pracovník c) je prováděna jinak

4. DOPLŇOVÁNÍ A OBMĚNA NÁRADÍ A NÁČINÍ JE PROVÁDĚNA:

4.1. dle možností školy

a) ano b) ne

4.2. dle potřeb výuky

a) ano b) ne

Poznámka: při vyplňování následující části prosím označte do řádků s tečkami skutečnost (skutečnosti) platné pro vaši školu

SPORTOVIŠTĚ V AREÁLU ŠKOLY

5. ATLETIKA - BĚH

	a) tartan či podobný umělý povrch	b) škvára či jiný přírodní povrch	c) nevlastníme
5.1. dráha na 100 metrů
5.2. dráha na 200 nebo 400 metrů

6. ATLETIKA – DOSKOČIŠTĚ

	a) vlastníme	b) nevlastníme
6.1. doskočiště pro skok daleký
6.2. doskočiště pro skok vysoký

7. OSTATNÍ ATLETICKÉ VYBAVENÍ

	a) více než 20 kusů	b) 10 – 20 kusů	c) 5 – 10 kusů	d) méně než 5 kusů	e) nevlastníme
7.1. výškově stavitelné překážky
7.2. startovní bloky
7.3. vrhačské koule
7.4. míčky nebo granáty
7.5. oštěpy
7.6. disky
7.7. jiné

8. GYMNASTIKA

	a) vlastníme	b) nevlastníme
8.1. gymnastický sál
8.2. zrcadlová stěna
8.3. gymnastický koberec
8.4. taneční sál
8.5. odrazový můstek
8.6. trampolína
8.7. kruhy
8.8. kladina
8.9. bradla
8.10. hrazda
8.11. kůň
8.12. přeskokový stůl
8.13. radiomagnetofon

9. GYMNASTIKA – NÁČINÍ

	a) k dispozici vždy pro celou třídu	b) 10 – 20 kusů	c) 1 – 10 kusů	d) nevlastníme
9.1. švihadla
9.2. stuhy
9.3. kužele
9.4. bedýnky pro step aerobic
9.5. žíněnky
9.6. míče (gymball, overbal)
9.7. tyče
9.8. lavičky

10. SPORTOVNÍ HRY

	možnost využití sportoviště				rozměry sportoviště		
	a) celoročně	b) sezóně	c) kryté	d) venkovní	standartní	zmenšené (m ²)	nevlastníme
10.1. fotbal
10.2. volejbal
10.3. basketbal
10.4. házená
10.5. softbal
10.6. florbal
10.7. korfbal
10.8. ringo
10.9. lední hokej
10.10. ringet
10.11. stolní tenis
10.12. tenis
10.13. badminton
10.14. ragby
10.15. squash

11. POSILOVNA

	a) vlastníme – počet kusů	b) nevlastníme
11.1. multipress
11.2. polohovací lavice
11.3. rovná lavice
11.4. lavice na benchpress
11.5. lavice na biceps
11.6. horní kladka
11.7. spodní kladka

11.8. protisměrné kladky
11.9. peck deck
	a) vlastníme – počet kusů	nevlastníme
11.10. delt deck
11.11. předkopávání
11.12. zakopávání
11.13. leg press
11.14. roznožování - snožování
11.15. hyperextenze
11.16. rotopedy
11.17. spininková kola
11.18. ribstole
11.19. hrazdy
11.20. jednoruční činky do 3 kg
11.21. jednoruční činky do 10 kg
11.22. obouruční nakládací činky

12. OSTATNÍ SPORTY - SPORTOVIŠTĚ

	a) vlastníme	b) nevlastníme, ale je dostupné	c) je nedostupné
12.1. plavecký bazén
12.2. lezecká stěna
12.3. lanové dráhy
12.4. dráha pro skateboard
12.5. dráha pro jízdu na kolečkových bruslích

13. POTŘEBY PRO VÝUKU TV

	a) vlastníme – počet kusů	b) nevlastníme
13.1. míče na fotbal
13.2. míče na volejbal
13.3. míče na basketbal

13.4. míče na házenou

a) vlastníme – počet kusů b) nevlastníme

13.5. rozlišovací dresy

13.6. vytyčovací kužele a misky

14. ORGANIZUJE VAŠE ŠKOLA KURZY:

a) lyžování b) plavání c) turistika d) cyklistika e) jiné
....

15. JAKÉ JE DOSTUPNÉ HYGIENICKÉ ZÁZEMÍ PŘI VÝUCE TV:

a) šatna b) WC c) sprcha

15.1. tělocvična

15.2. posilovna

15.3. venkovní hřiště

16. DOSTUPNOST SPORTOVIŠŤ, KTERÁ JSOU NUTNÁ PRO VÝUKU A NEJSOU V AREÁLU ŠKOLY

a) do 5 –ti minut chůze od školy b) do 10-ti minut chůze od školy c) více než 10minut chůze od školy d) jsou nedostupná

16.1. atletika

16.2. gymnastika

16.3. sportovní hry

17. DOSTUPNOST OSTATNÍCH NAVŠTĚVOVANÝCH SPORTOVIŠŤ V RÁMCI VÝUKY TV

a) do 5 – ti minut chůze od školy b) do 10-ti minut chůze od školy c) více než 10 minut chůze od školy

17.1. plavecký bazén

17.2. zimní stadion

17.3. posilovna

17.4. jiné

18 – 19. VHODNOST SPORTOVIŠŤ PRO VÝUKU TV

	a) stavem sportoviště vyhovuje pro výuku TV	b) stavem sportoviště nevyhovuje pro výuku TV
18.1. atletika
18.2. gymnastika
18.3. hřiště na fotbal
18.4. hřiště na volejbal
18.5. hřiště na basketbal
18.6. hřiště na házenou
18.7. posilovna
18.8. jiné

	a) velikostí sportoviště vyhovuje pro výuku TV	b) velikostí sportoviště nevyhovuje pro výuku TV
19.1. atletika
19.2. gymnastika
19.3. hřiště na fotbal
19.4. hřiště na volejbal
19.5. hřiště na basketbal
19.6. hřiště na házenou
19.7. posilovna
19.8. jiné

Uved'te celkovou plochu venkovních a krytých hřišť a tělocvičen využívaných pro výuku TV v m²

Venkovní (m²)

Kryté (m²)

Zde prosím uved'te název či adresu navštěvovaných hřišť a tělocvičen mimo areál vaší školy jejichž plocha byla v předchozí otázce započítána.

.....

20. MOŽNOSTI VYUŽITÍ PŘÍRODNÍCH SPORTOVIŠŤ

	a) jsou dostupné a využíváme je při hodinách TV	b) jsou dostupné, ale nevyužíváme je při hodinách TV	c) nejsou dostupné
20.1. parky, lesy
20.2. jiné

21. VYUŽITÍ DIDAKTICKÝCH POMŮCEK PŘI VÝUCE TV

	a) využíváme je více jak 20x za školní rok	b) využíváme je 10 – 20x za školní rok	c) využíváme je méně jak 10x za školní rok	d) nejsou k dispozici
21.1. magnetofon
21.2. video
21.3. DVD
21.4. promítačka
21.5. počítač
21.6. projektor
21.7. videokamera
21.8. fotografie
21.9. jiné.....

22. VYBERTE JEDEN SPORT, O KTERÝ JE PODLE VÁS MEZI ŽÁKY NEJVĚTŠÍ ZÁJEM

	a) atletika	b) fotbal	c) basketbal	d) volejbal	e) gymnastika	f) posilování	g) plavání	h) jiný
22.1. dívky
22.2. chlapci

23. VÁŠ NÁZOR NA FINANČNÍ ZABEZPEČENÍ VÝUKY TV

a) myslím si, že pro výuku TV je investováno dostatečné množství peněz	b) myslím si, že výuka TV má nedostatek peněz na úkor ostatních předmětů	c) myslím si, že výuka TV má nedostatek peněz - stejně jako ostatní předměty	d) kvalitní výuka TV jde zabezpečit i bez finančních prostředků
.....

DĚKUJI ZA VYPLNĚNÍ TOHOTO DOTAZNÍKU

Příloha 2

Vážená paní ředitelko, vážený pane řediteli.

Jmenuji se David Panský a studuji Fakultu tělesné výchovy a sportu na Univerzitě Karlově v Praze. V současné době zpracovávám práci zabývající se zabezpečením a možnostmi výuky tělesné výchovy na školách v kraji Vysočina.

Protože vím, že nejpřesnější informace o současné situaci je možné získat pouze z jednotlivých škol a s vaší pomocí, obracím se na vás s prosbou o vyplnění dotazníku, který je součástí této práce.

Vyplnění dotazníku je zcela dobrovolné a touto spoluprací pro vás a vaši školu nevznikne žádná přímá výhoda, avšak s přesnějšími informacemi od vás vznikne objektivnější přehled o zjišťované problematice, který vám mohu v případě zájmu po jeho dokončení poskytnout.

Dotazník zasílám v příloze tohoto e-mailu. Pokud by jste z jakýchkoliv důvodů nemohli dotazník vyplnit či odeslat zpět v elektronické podobě, rád ho doručím i vyzvednu vytištěný a popřípadě pomohu z jeho vyplněním.

Jakékoliv poznámky a připomínky k dotazníku nebo k zabezpečení výuky TV jsou z vaší strany vítány.

Děkuji za vaši spolupráci Panský